

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadévatásban átvéve:
 Egész évre — 18 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Helyben kassza korába:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postás szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétből és
 ünnepnapokon kivételével.

Helyi hírek és kiadévatások:
 Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kérésére visszajáró
 vagy megfizetésre nem vállalkozik.

Hirdetések és hírdetések a
 kiadévatásban intővándók.

Egyes számok ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD decz. 24.

Glória!

Szent karácsony! Bűbajos ünnep.
 Hittel, csodával, varázsszal tele.

Várva-vártuk jöttöd, érkezésed örven-
 dező szíveddel köszöntjük. Mert érezzük,
 itt vagy újra. É r e z z ü k! Nem az idők
 járása, nem a kalendárium mondja meg
 nekünk, — megsújja szívünk szent ra-
 jongása, amely megsejti a csodáserejű
 betlehemi csillag fényében s az éjféli
 misére hívó harang szavából, templomba
 vezető mécsesek imbolygásából és a pász-
 torok énekéből kieri illétedet megvál-
 tásnak, szeretetnek ünnepe.

Szép vagy, szép vagy szent karácsony!
 Gyönyörködve, hálálkodva, megilletődve
 fogadjuk szomjas szívünkbe szent han-
 gualataidat.

— Békétlenek vagyunk.

A társadalom harcra száll-
 ott Istenével. S ezért ellen-
 ségeskedésbe jutott önma-
 gával.

Békés, csendes összemunkálásra, alko-
 tásra rendelt erőt kiméltlen pártusák
 között pazarolja el, áldatlan visszavonás-
 ban, meddő torzsalkodásban meríti ki.
 Kivész ez örökös csaták tüzeiben a
 keresztény társadalmi rend
 ellenségeinek szívében az ir-
 galom, a belátás és kivész belőle — a
 tisztesség is!

Mérgezett nyilak röpködnek az oltárok

felé. Pedig Krisztus lánzsával átdöfött
 szívében kárt nem tehetnek! A családi
 tűzhely fölött is vészes felhők tornyosul-
 nak. Bűnös kezek ki akarják oltani a
 mécses, amelyet asszonyaink a Boldog-
 asszony képe előtt gyujtanak s a házi
 tűzhely őrző angyalának szárnyát akarják
 szegni. Jól tudván, hogy a hitélet
 egyik leghatékonyabb mun-
 kása: a nő — és kivált az édes anya!
 Ki akarják tehát irtani a nő, a hitves,
 az anya szívéből a hitet, ki akarják ölni
 belőlük a lelket. Hogy test legyenek csak.
 Vágy és vér.

Kinos, kegyetlen harcra ez az esz-
 telen szabaddkőműves gőgnök
 Isten, az ő egyetemes anyaszentegyháza
 és az Úr vallása: a kereszténység ellen.

Dőre és haszontalan küzdelem, de
 káros hatásaiban mégis irtóztató. A nyo-
 mában járó ridegség és önzés szüli a
 napról-napra fokozódó osztálygyűlöletet s
 a folytonos társadalmi válságokat, ame-
 lyeket ma már sem pusztán gazdasági
 alapon, sem hangzatos teóriákkal meg-
 oldani nem lehet. A társadalomnak
 vissza kell térnie a kereszt alá,
 meg kell békélnie Istenével!

Békétlenek vagyunk. Gyűlölködő, rossz-
 indulatú emberek járnak közöttünk. Tedd
 őket, tégy mindnyájunkat jóakaratuakká
 s akkor add meg nekünk Betlehem Szü-
 lötte — a békéséget!

— Eltévedtünk.

A jó utról megújra letértünk. Földi
 nagyságok kegyét hajhászsa a világ s
 benne mi is mulandó kincsek ásásával
 ferasztjuk szívünket. De feleszméltünk

már. Tudjuk, érezzük, hogy nem jól van,
 nem lehet ez így!

Jelölj nekünk irányt, mutasd meg az
 igaz, jó utat, szépragyogásu betlehemi
 csillag. S ahová a pásztorokat, napkeleti
 bölcséket elvezetted egykor, vezess el
 minket is oda: a kisdéd Jézus jászolya
 elé . . .

— Elfáradtunk.

Sokat szenvedett szívünk örökös ver-
 gődésében elfásult. Sebeink hegedésekor
 elszálltak belőle az álmok, az ábrándos
 vágyak és velük együtt szállott el a
 bizalom is, a reménység is, a törekvő
 munkakedv is.

Megcsalódtunk bennük, vagy elvesz-
 tettük, akiket szereltünk, ellenünk for-
 dultak, akikért szenvedtünk, mosolyva
 fogadták fájdalmunkat, akiktől vigasz-
 talást vártunk.

Elfáradtunk. És most jól esik meg-
 pihennünk a betlehemi istállóban, ahol
 lelkünk újra kibontja megtépett, be-
 gyógyult szárnyát. És újra bizunk, újra
 remélünk. Mintha nem is mi volnánk.
 Valami jóságos, átalakító varázslat hatása
 alatt állunk, abban élünk.

Megbocsájtani akarunk, feledni aka-
 runk és szeretni akarunk és élni akarunk
 újra.

Élni hitben, malasztban, lélekben.
 Küzdeni, tünni, szenvedni, — dolgozni.
 E sz m é n y e k, m a g a s z t o s c z é -
 l o k f e l é h a l a d n i f á r a d t s á g o t,
 l a n k a d á s t n e m i s m e r v e .

E z t a k a r j u k !

Szívünk a szeretet melegségét érzi a
 rozoga istálló hidegében. Erő, életkedv

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Az én karácsonyfám.

Leszállt a kis Jézus ragyogó pihéken . . .
 Oh bár elhíhetném ma is, úgy mint régen,
 Mikor egy boldog pár zöld fenyő galyakra
 Miért csak epedtem, mind-mind odarakta.
 Ők a két boldog szív, akik úgy szerettek . . .
 Oh bár csak lehetnék újra, — újra gyermek.

Ma is feldiszitjük azt a kis fát, — ketten
 Pedig a gyermekből én már ifju lettem
 Jó anyámmal rakjuk, s ő körül tekintget,
 S az egyik szemé sir, a másik meg nevet.
 Könny hullása mondja: vissza . . . vissza várja
 S tudom azt gondolja hej: ha ő is látna!

Lobogó kis gyertya, szeretet szent fénye
 Egy arcot sző élém s mintha csak beszélne,
 El nézem én, — s ő is, de nem szólunk erről,
 Ha szól jó apáról, s néki szerelme-ről . . .
 . . . Keresem melyik könnyes a fa melyik galya,
 Hova hull, hova hull szerelme harmatja?

Lopva letérdelem, s oszt búcsuzom tőle,
 Nem kérde hova mégy. Ki a temetőbe.
 Könnyemmel aztatom, míg kiérek sirva.
 Édes kis Jézuska mutasd meg hát néki
 Hogy ami szerelmünk még mindig a régi.

Dutka Ákos.

Vondrák. az öreg kántor.

— Esztergom megyei emlékeimből, —

Itta: Dr. Kontúr Béla.

Pilis-Szent-Imr'n vagyunk.

Karácsony szent este volt, mely meg-
 hozta a békéséget s annak minden áldásait az
 emberiségnek.

Böllér Mátyás, a pilis-szentimrei haran-
 gozó, már másodikat harangozott, a hívek sza-
 porán gyülekeztek nem törődve az arczokba-
 csapódó hómorzsákkal, az éjféli misére s
 ott hangyállottak a templomba felvezető gya-
 loguton.

Az egyszerű templom, mely körül a falusi
 temető havas srjai domborodtak, egy kissé
 emelkedett halmon állt, a kis magyar község-
 nek ugyszólván a szívében, — főszentélyével
 kelet felé fordulva. — A templom eredetét,
 mikor vad növényeket gyűjtve arra járjam, a
 tizenötödik század elejére tettem, minthgy c-űcs-
 ives mérművei háromlevelű rózsából állván,
 igen kezdetlegesek. A mögletben hőkőpenybe
 burkolt hegyek s a 757 méternyi magas Pilis
 sziklagerince állják a sireritől bairól le-
 húzó völgynek útját.

A szél rohamokban kezdett fújni s levverte
 a templomról lefűző jégcsapokat. A fehérre
 vált falucska felett, mint egykor a betlehemi
 csillag, olvasztott gyémántként tündöklött a
 Szűz, mely a három kaszás alatt szokott
 téli estéken ragyogni.

Az egész község, melyet egykor a pálos —
 szerzetesek bírtak, talpon volt; a falusi templom
 hajója kezdett lassacskán megtelni. — A
 sekrestye előtt hatyuval ékesített szánkó állt
 meg és kiszállott belőle a kegyur örököse, egy
 deli uhlánus tiszt és kiemelte a szánból szép,
 ifju nejét, ki nemrég a budapesti operaház első-
 rangú tagja volt. — Szép, magas jelenség volt
 a báróné; bőre sima, mint a tulipán-szi-
 ron, arca kedves; — kezében imakönyv, szí-
 vében ájratosság.

A hómorzsálok, mint ezernyi-ezer fehér
 muslicza, csipdesik, szurdalják gyönyörű arcát
 s tündértánczot járnak a szép tanulmányfő
 körül . . .

A kóruson ki-ki elfoglalta rendes álló
 helyét, hogy az öreg kántor-tanítóval együtt
 énekeljék erős hangon, benső buzgósággal, a
 kisdéd dicsőségét, ki ma született, kiről a hétszínű
 szivárvány s az ég csipkebokor Hórb hegyén.

Bakar Miska, ki az orgona szíját szokta
 huzni, ott ámojgott a fehérre festett uj orgona
 körül, melyet az agg kegyur építtetett a falusi
 templom számára, Isten nagyobb dicsőségére,
 ki megengedte érni az ő unokájának unokáját.

Az uj orgona becsületére vált építőjének.
 A fuvó egyenletes szelvezése és csöndes já-
 rása által tűnt ki; a szelládák, szelésatornák,
 zárkák s egyéb az orgona gépezetéhez tartozó
 részek: a változatok, a kopulák, kapcsoló vál-
 tozatok mind mesterre vallottak.

füket ereinkben. Beléjük sugározza a szalmán fekvő, nem biborban, de — rongyokban született Istenember fejének glóriája . . .

Szent karácsony! Bűbájos ünnep. Hittel, csodával, varázsszal tele.

Várva-vártuk jöttöd, érkezésed örve dezve köszöntjük.

Békét hoztál nekünk. Irányjelölő, utmutató hitet. Biztató reménységet. Éltes szeretetet.

»Áldás, dicséret és hála Néked« érte, világmegváltó, »Dávidnak véréből, tiszta Szűz méhéből« ma született betlehemi Isten: Jézus Krisztusunk!

Megtisztult lelkünk alázatában, megilletődött szívünk szent rajongásában térdre hullva, angyalok karával egybehangzóan zengjük dicsőségedet:

Glória, Glória! Dicsőség, dicsőség mennyben az Istennek!

Dr. Helvey Lajos.

A pápa karácsonyi allocutiója.

Rómából táviratozzák: A pápa ma a biboraki kollegiumot fogadta, amely átadta karácsonyi üdvözlését. A biborokok szószóója Oreglia, a kollegium legöregebb tagja volt. Az üdvözlő beszédre a pápa azt válaszolta, hogy jubileumának esztendője az egész katolikus világban a szeretetnek szakadatlan megvilágításaira adó alkalmat. De a jubiláris évet megzavarták olyan társadalmi események, amelyek szívét bánattal töltötték el. S jóvákozással beszélt a pápa a válásról szóló olasz törvényjavaslatról, amely a keresztény rend felbontását és az államoknak a pogány naturalizmus alapjára való visszaállítását jelenti. A Szentatya azután a keresztény demokrácia akció jelentőségére utalt. Ezt a koraak és szükségleteinek megfelelő akcióit jóváhagyta, de egyúttal pontosan körüírta a célt, az eszközöket és a határokat, úgy, hogy ha valaki tévedésbe esik, ez nem tulajdonítható az auctoritativ vezető hiányának.

Ebben a munkában dicséretes buzgalommal vesznek részt kiváló személyek egy Olaszországban, mint a külföldi, különösen néhány száz fiatal ember. O buzditotta a papságot, hogy ezen a téren bizonyos szempontok figyelembe vételével működjenek. A demokrácia

eszméje, úgy felfogva, ahogy az egyház felfogja, nemcsak csodálatos módon megegyezik a ki nyilatkoztatott tannal és a vallási meggyőződésekkel, hanem egyenest a kereszténység által született és növekedett naggyá, amely ezt az eszmét az evangéliumok hirdetésével a népek között elterjesztette. Ettől a keresztény demokráciától eltérő uton halad egy lázító és istentelen mozgalom, amely egészen más utakat követ. Keserves napok várnak a polgári államokra. A keresztény népmozgalom, amely egyenes ellentétben áll a szociáldemokráciával és ennek káros befolyását korlátok közé szorítja, már ezáltal is nem kis szolgálatot fog tenni a polgári társadalomnak.

A Kossuth-párt válsága.

Régóta suttognak már arról, hogy a Kossuth-pártban veszedelmes válság készül. Ez a titkos hír — írja az Alkotmány — most már erősen közledek a megvalósulás felé s mint politikai körökben hirlük, Kossuth Ferencz lemond a pártelnökségről, mely elhatározásáról újévi beszédében fogja értesíteni a pártot. Ezzel a nyilatkozattal formailag is kettéválk a Kossuth-párt s így az eddigi két függetlenségi frakció egy harmadikkal fog szaporodni. Arra vagyunk csak kíváncsiak, kik fognak maradni s kik elválni a kormányzó fiától?

Wekerle az egyházi adók rendezéséről.

Wekerle a Jogállam II. évfolyamának első füzetében tanulmányt írt az egyházi adók rendezéséről. Hogy ezen a téren jogi bizonytalanság van s hogy azt mielőbb rendezni kell, az bizonyos. Jogilag úgy áll a dolog, hogy a jog érvényesen megállapított szolgáltatások közigazgatási behajtása kétségtelenül elrendelhető, ha a párochális köteleken alapuló személyes tartozás behajtásáról van szó. De a hivatott szerződött járulékok az 1895. XLIII. t. cz. 9. §-a szerinti csak bírói uton hajthatók be, minthogy a közigazgatási végrehajlás az ingatlanokra nem terjedhet ki. Wekerle szerint azonban törvényünk s törvény erejével bírói jog-zokásaink elegendő jogi alapot nyújtanak arra, hogy ez a kérdés rendeletileg szabályoztassék. Rendeleti uton leonének tisztázhatók a szolgáltatás alányára, annak mérvére és idejére, a tartozások arányosítására, azok jogalapjára s az érvényesítés módjára vonatkozó kérdések. Ugyzintén rendeleti uton volna szabályozható, hogy mi

tartozik a közigazgatási és mi a bírói utra. Így lehetne az egyházi adók behajtásának kérdéséből a jogi bizonytalanságból kiemelni addig is, míg a törvényhozás az egyházi szolgáltatások maximumának megállapításával s a vitás kérdéseknek a közigazgatási bíróság hatáskörébe való utalása által a rendezés iránt véglegesen nem intézkednék.

A kulisszák mögül.

— Fővárosi munkatársunktól. —

Budapest, decz. 24.

Altalánosán elismert tény, hogy Széll Kálmán nemcsak a legtapintatosabb kormányelnök, de legfurfangosabb politikus is. Fényesen bebizonyította ezt az indemniti vita alkalmával. Javában dörögtek az obstrukció ucházusai, harsogtak az ellenzéki lapok és mármár úgy látszott, hogy veszély fenyegeti a kormányt. Az ellenzéken örvendő dörzsölték keziket a fiatal kurucz vitézek s biztatólag mondogatták egymásnak:

— Na most bekerült a hurokba!

— Csak nem szabad egérrutat hagyni!

Még a nyugodtabb ellenzéki honatyák is eredményt láttak az elkezdett tusában s mármár kezdték megbocsájtani a heves vérfiatalságnak, hogy a válság láza annyira elragadta őket. Szigorú arcot öltöttek bár külsőleg, de ha maguk közt maradtak, beösmerték mégis:

— Hiszen ügyes gyerekek, csak még zöldek egy kicsit.

Ilyen hangulat uralkodott az ellenzéken, míg a szabadelvűek táborában nagy volt a kedvetlenség. A parlamentben és azonkívül csak ellenséges hangulat uralkodott. Maguk előtt láttak egy tartalmasnak mutakozó obstrukciót és ezzel szemben a legnagyobb bizonytalanságban voltak. Egynémelyik megkérdezte a kormányelököket:

— Mi lesz kegyelmes uram?

Széll Kálmán miniszterelnök rejtélyes arccal válaszolt.

— Majd megmutatja a jövő!

Minden egyéb felvilágosítást megtagadott. Sokan már feltették az indemniti, hogy nem megy kere-zítül az idén, midőn egyszerre, váratlanul fordulat állott be. Az ellenzék le-

Brix, a fűszerszámos, elővette a fekete-táblás énekes könyvet; Sulyom János, az üst-foldozó nagyot köszörült a torkán; Pelzl, a tenorhangú köműveslegény; egy szalmaszállal p szkálta a fogát, mintha bizony a »Két kék potyká«-hoz címzett kurta kore-mában üne.

Vondrák, az öreg kántor, kezét imára kulcsolva, mint egy faragott kép, ült az orgona billentyűk mögött. Középtermű volt, erős, zömök, kissé kemény arcvonásokkal; haja csak halántékán őnszínű; egyéb iránt csupán szemében mu atkozott valami rendkívüli, melyek nagyok voltak, kékesszürke szinben csillogó szivárvány-hártyával és sűrű szempillákkal.

Ötven éve volt, hogy az öreg Vondrákot a szentimrűiek, a megboldogult páter Kovácsy ajánlatára, megválasztották kántornak, de azért egészséges az öreg kántor, mint a makk; friss, mint hál a vízben s csakis ma vette észre először, hogy labái nem azok a fűrge ifjúkori lábak, szemei gyöngék s halánték-erei lüktetnek . . .

Oh annyi csapás, mint öt, kántort nem érte soha még Magyarországon. Pedig nem volt olyan vig legény, mint negyvenöt-negyvenhat év előtt Vondrák Pal. Minden keresztelőnél, minden lakodalmónál, minden halotti toron és minden időben akadt a zekéje zsebében egy-egy alkalmi vers. De búcsóztatni is úgy tudott, amint senki a Dunán innen, Dunán túl. Dalait

(»Mindszent napján temették a babámat« . . . »Ablak alatt kis kert áll — Benne majorrána szál« . . . »Vándorolnék, lábam dagadt« . . .) a nép most is énekl, olyan szelid zamatú, édes lagymatag dalok mind, a mindket, csak a szláv népeknél találunk s melyek a teljes mező illatát lehelik . . .

Volt egy fia, akire büszkébb volt, mint ikári Péterffy Kálmán főszolgabíró ur az ő megszámlálhatatlan őseire. A kiraly ő Felségétől gyémántos gyűrűt kapott, midőn avatták a hittudományok tudorjává s rövid idő múlva theológiai tanár lón Eszt rgomban. Az ágazatos hittant adta elő ekes latin nyelven. Mindig tanult, végre is agyontanulta magát, ali 32 éves korában szívé ek vér- megszak d tüdején át kiömlött s aztán eltemették, elfelejtették. A második fia tiszt volt a 101 ik számu ezredben. Békés C sában. Gyönyörű fia volt, édes anyjának a kedvence, akinek rózsaszínű arcát, ábrándos szemét, korallpiros ajkát a békésmegyei asszonyok is megirigyelheték. Az élet reményeinek küszöbén lebukott a lóról és szörnyet halt. Alg volt huszonkét éves.

Vigasztalhatatlan anyja követle nemsokára, előbb elméje homályosodott el s aztán az ő szíve is hatátnak v lt. Született egy szép és derék leánya is, aki után, mikor felserdült, tíz falunak a legénye járt, de ő f-ddhetetlen vala, mindig csak egyre mosolygott, aki aztán el is vette hites tár-ul. Mint a fa gyümölcsének terhe alatt: tizenhét év előtt, egy kis leánynak adván

életet, letörött s aztán őt is, a viruló szép asszonyt kivitték a kakukfüves temetőbe, anyja mellé.

A kis leány, ki utána maradt, lett az öreg kántornak a szeméfenye. Mária szép volt, mint egy tündér; asszony nem büszkélkedett szebb Esztergommegyében; szűzies orcáján tizenhét tavasznak ékes rózsái nyultak. Haja szőke volt, lelke ártatlan. Lón pedig, hogy dragonyosok jöttek a faluba, egy félsvadron, melynek páncsnoka egy előkelő családból való főhadnagy volt, történelmi névnek viselője. A főhadagnak, ki a kántoréknál vett likást, megtetszett a flu gyöngy, aztán mazes mázos beszédeivel elforgatta a szívét, no meg a fejét is. Aztán a fő hadnagy urat áthelyezték a Komáromban lé ő századhoz. Advent elő vasárnapján ment el s advent második vasárnapján a szentimrűi halászkok, a Duna jéges habjából a szép Mária fejkeodójét, adven harmadik vasárnapján pedig felosztásnak indult tetemét húzták ki.

A világ jvai olyanok, hogy a böles Salamon azokat teljes joggal lelki kinnak, széinek, húságnak mondhatta. A világ úgy tess, mint Sámson, ki megadta az öltözékeket a talány meg jtnék, de azokat az askeloni leölt férfiktól rabolta el. Szegény öreg kántor!

Hetvenhetedszer érte meg már szent karácsony estjét, de ilyen szomorú karácsonya nem volt még, szívet nem hönörölte anyi keserűség . . . Egy évre ilenkor ő fog-e orgonálni az éjteli misén? vagy pedig ott fog p-

szerelt. Tegnap még javában dühöngött az obstrukció és ma már teljes szélesönd állott be. Széll Kálmán egy 24 óra alatt megfordította a politika vitorláját. Hogy hogyan, miként csinálta, arról a legkülönbözőbb hírek keltek szárnyra. Így éjjeli randevu, újabb paktum, megalkuvás, ígérek, de a valóságot egyik sem közelítette meg. A váratlan losszerelés, a fordulat nagyon meglepte az egész Házat.

— Furfangos politikus ez a Széll — mosolygott a szabadelvű tábor.

— Ott vagyunk, ahol a mádi asidó! — dühösködtek a fiatal kurucok.

Ami ez után következett, az szinte páratlan a maga nemében. Az ellenzéki vezérférőak sorba felvilágosítást kértek a kormányelnöktől a helyzetet illetőleg és beszédeiket a *jobb-oldal* helyeslése követte, melyet az ellenzék akként viszonzott, hogy a kormányelnök választását megnyugodva vették tudomásul. A harcias parlament rövid idő alatt Európa legbékésebb törvényhozó testületévé változott és némely törvényjavaslatnál, mint a kivándorlás rendezésének kérdésénél, valósággal tüntettek a kormányelnök mellett.

Széll Kálmán tehát ismét ura lett a helyzetnek. Fokozta ezt ama nagy horderejű kijelentése, hogy a reánk nézve annyira káros olasz borvámot felfoldja. Így történt aztán, hogy a karácsonyi szünetre a legbékésebb hangulatban eszölt szét a Ház és a nagyevű elnök egyforma jóindulattal fordulhatott minden párt felé: boldog ünneplést kívánva.

A hadügyminiszter-válságot a lapok közölték legelőbb. Természetesen általános feltűnést keltett a váratlanul jött válság és miután napok teltek el a nélkül, hogy hivatalos formában megerősítették, vagy megczáfolták volna, sokan nem adtak hitelt annak. Így nem adott hitelt a kormányelnök sem. Különös színben tűntette fel a dolgot az, hogy a külügyminiszter lapja a bécsi Fremdenblatt, a hirt Budapestről keltezte.

— Itt a Fejérváry keze játszik! mondogatták.

A hír első szárnyalása nagy konsternációt keltett a Ház folyosóján, tekintve a küszöbön álló katonai javaslatokat.

— Világosságot akarunk! kiáltották az ujságírók.

Es amint a kormányelnök kilépett a folyosóra, egyszerre körülállották és ostromolni kezdték kérdéseikkel.

— Szó sem igaz az egészről! Válaszolta Széll Kálmán határozottan.

Ez egyszer azonban tévedett, mert nem sokára megjött a megerősítés. Nosza megindultak a találgatások, ki lesz az utóda.

— Fejérváry!

— Lobkovitz!

Ez, az, amaz, csak Pittreich lovag urra nem gondolt senki. Ki ő és merre van hazája? Tudja-e, hogy létezik Magyarország, avagy csak egy ösmer bennünket: tran Lajtaniteli? *Hollo* Lajos, *Rákosi* Viktor egyenesen megkérdezték a kormányelnöktől: ki az a tisztelt ur!

Kiderült, hogy alkotmányunkról halvány sejtelve sincs, nemzeti aspirációinkat nem ösmeri, nyelvünket nem beszéli — szóval tökéletesen megfelel — hadügyminiszternek.

* * *

A Népszínházban zajos sikert arat esténként *Fedák* Sári, egy pompás magyar operettében: *Bob herceg*-ben. A nézőteret esténként zsufolásig megtölté a közönség, vastaps, virág- eső jellemzi a hangulatot. A darabot három miniszteri fogalmazó írta, s így a sikernek híre ment a budai várban is. A magyar udvartartás jelenlegi képviselője *József* Agost főherceg is hallott a darabról és elhatározta, hogy megnézi. Es este elment az előadásra. Megjelenése ünnepélyes fényt kölcsönzött az estének. Örült a direktor, örültek a szereplők, örvendett a közönség, de legjobban örvendett a három szerző. Megkezdődik az előadás.

Fedák Sári bájosan, graciosusan mutatja be a kis csintalan királyfit, felzug a tetszés moraja, felhangzik a taps és amikor a függöny legördül, a királyi herceg is tapsolni kezd. Feszült várakozással kezdődik második felvonás. A szerzők boldogan ünek páholyukban. Már a közepe felé van a felvonás, amikor az egyik szerzőnek eszébe jut valami és elsápad. Majd odasug társainak.

— Fek végünk van!

Azzal verejtékes homlokkal rohan ki az

ajtón. A két szerzőtárs álmélkodva néz utána. Talán megbomlott szegény a dicsőségtől. O pedig rehaut lefelé, a vasajtón át a szinpadi részre, le a lépcsőkön, le, le az orchesterbe.

Fedák Sári édesen, bohósan játszik. Egyszerre megszólal a zene. Dalba kezd. A közönség jók dvel hallgatja. Már csak a refrain van hátra. *Zsazsa* felkicsint az udvari páholyhoz és folytatja:

— Mégis hunczut a . . .

A habituék megmozdulnak. Most fog valami történni. Halálos csend. Mindenki az udvari páholy felé tekint. De az utolsó szót nem lehetett meghallani. A nap dob, réztányér hirtelen belevágott a dalba.

Zsazsa meghökken. Lenéz a zenekarba. Mi ez? Kérde tekintetével.

— Kimarad! Kimarad! Integet neki a páholyából megugrott szerző verejtékes arczzal, az udvari páholyra mutatva.

Zsazsa megértette az intést, a karmester pedig fordított néhány levelet a kótakönyven. *E leveleken volt a Nessi-kuplé is.*

A közönség nem vette észre a változtatást. A főherceg élvezettel hallgatta végig az előadást és látható jókedvvel hagyta el a színházat.

Városatya választás Várad-Ujvároson.

— Szokoly Tamás helyének a betöltése. —

Az elmúlt évben lefolyt városatyaválasztásnál *Szokoly* Tamás két helyen, Várad-Olasziban és Várad-Ujvároson választatott meg. A két hely közül *Szokoly* Tamás a várad-olaszmandátumot tartotta meg s így Ujvároson ez év folyamán ez a tagsági hely üresen maradt.

A város törvényhatósági bizottsága a választást december 28-ára, vasárnapra tűzte ki.

A jövő évi virilisek névj-gyzeke azonban még mindig nem érkezett le jóváhagyva a közig. bíróságtól, pedig a törvény szerint a választás csak annak leérkezése után ejtendő meg. Ily körülmények között arra volt kilátás, hogy a választás elmarad a jövő évre.

Beöthy László főispán azonban előterjesztést tett a miniszterhez s onnan azon értesítést nyerte, hogy a választást ez évi december-

henni, perladozni szerettei mellett a fagyos földben? A jó Isten annak a megmondhatója. Kezeit összekulcsolva lelkének mélyéből imádkozik az egek Urához öreg szolgája:

» . . . Hála legyen neked Isten, hogy ezt a szent karácsonyt is megérhitem . . . Bocsd meg, Uram, hogy szent hajlékodon földi dolgokon töprengtem . . . Tebenned van az én bizalmam, szálj szívembé, a te igazságod szerint, örök mindig maradandó, bűnök megváltásáért született Messias . . . Rendelkezzél csak velem szent tetszésed szerint, irgalmas Isten, verj, forgass, a Te szent akaratoddal egybeforr az én akaratom és követi akaratodat . . . Lelkem óhajt te hozzád, mint szarvas a szép s hives patakra . . . Egyenlően fogadom kezeidből az édeset, a fájdalmat . . . az örömet, a szomorúságot . . . a jót s a rosszat.«

— Kántor ur — szól Sulyom János sutogó hangon — megint azt énekeljük, mit tavaly?

— Nem — mondá az öreg — hanem azt, mely így kezdődik: «Kihajtott Jessze gyökere».

— Melyik kótás könyvet nyisam fel?

— Könyv nélkül orgonálok.

*

S az öreg kántor tovább meregett. Arra gondolt, hogy itt ebben a templomban kereszteltek, itten fogadott örök hűséget néhai feleségének, amit meg is tartott. Az asszony is szeretőre méltó volt iránta, mint Ráchel, okos, mint Rebeka, hű, mint Sára . . .

«A ki derék nőt talált, drága gyöngyre akadt» — mondja a bölcs . . .

Jaj, de régen is volt ez . . .

Az is régen volt, midőn megboldogult fia itten tartotta a primiczi ját. A pilismaróthi apátplébános, nagyságos és főtisztelendő Simon Benedek, volt a manuductor. Azóta abból is csendes ember lett! Az örök világosság fényeskedjék neki! — Oh, milyen hangja volt annak a szép, halványarcú, szelídlelkű fiúnak! mily hangon tudta hívni az angyalokat, a fangyalo-

kat, az erősségeket, a fejedelméceket, a hatalmasságokat, hogy szájbanak le csillagontuli honból és én-kejjék véle egyetemben: «szent vagy! szent vagy! szent vagy!» . . .

Az idő vágatva vágat. — Öt napja már annak is, hogy szegény Máriát eltemették . . . a temető árkán kívül . . .

*

Ekkor megszólaltak a harangok és fennen hirdeté bimbamjuk:

»Krisztus született nekünk, oh jertek: imádjuk.«

Az egyházfiak sikerült meggyújtani a gyertyákat. A ministráns gyerek csengetett. Az egyház szolgája kezében a letakart kehelylyel és a quadrátummal, fehér ornátusban kilépett a sekrestyéből . . .

Az öreg Vondrák kitett magáért.

Még soha sem orgonált úgy, pedig kótakönyv nélkül játszott. Mintha megszűntek volna minden kézbeli ügyességet föltételező nehézségek, mintha a lelkét akarta volna belé olvasz-

SZABO és HAJNAL

==== fűszer-, bor-, csemege- és vadkereskedése ====

Nagyvárad, Fő-utca. (Dr. Grósz-ház)

==== Városi és vidéki telefon 251. sz. ====

Mindennemű ásvány- és gyógyvizek és az Előpataki víz főraktára Bihar-, Bekés- és Szilágymegyék részére. — Ajánlja kitűnő mezőtelegdi saját termésű körösvölgyi asztali BORAIT, bárhova a városban házhoz szállítva, literes üvegekben. Fehér asztali 6-bor literje 72 fill., Schiller-bor 72 fill., körösvölgyi 6-bor literje 88 fill., új bor literje 64 fill., a kik azonban a v. fogy. hivatalnál az adóra kiegyeztek lit-kint 20 f.-rel olcsóbban kapják. Mindennemű friss déligyümölcsök, hazai nemes fajtalmak, körték, friss, szőlő a legjuteenyosabb árban. — Vidéki megrendelések azonnal teljesítettek. Hideg FELVAGOTTAK, különféle HALAK és SAJTNEVEK legolcsóbb beszerzés helye.

ber 28-án megtarthatják, mert addig leérkezik a jövő évi virilisek névjegyzéke.

Ezen értesítés alapján **Rimler Károly** polgármester a választásra megtette a kellő intézkedéseket s a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága f. évi november hó 13-ik napján tartott közgyűlésében 325—11.706. sz. a. hozott határozatával Szokoly Tamás nagyvárad lakos ügyvédnek a múlt év december hó 15-én megtartott törvényhatósági bizottsági tagválasztás alkalmával két helyen történt megválasztása és ebből folyólag Ujváros választókerületéről való lemondása folytán Ujváros választókerületében megüresedett egy törvényhatósági bizottsági tagsági hely betöltése céljából a választás határidejéül folyó év december hó 28-ik (vasárnap) napját tűzte ki.

Az 1886. évi XXI. t. cz. rendelkezéséhez képest értesitem a város közönségét, hogy a választás Nagyvárad Ujváros választókerületében a Fekete Sás szálloda helyiségében **Mezey Mihály** választási elnök elnöklése alatt 1902. évi december hó 28-ik napjának d. e. 9 órájkor fog megkezdődni s a szavazás ugyanazon nap d. u. 4 órákor be fog rekeszteni.

A határidőn túl szavazat nem fogadják el.

Választói joggal azok bírnak, kik az országgyűlési képviselőválasztók 1902. évre érvényes névjegyzékébe fel vannak véve.

A választás a szavazók nevének és lakhelyének nyilvános feljegyzése mellett személyesen beadott szavazatlapok által történik.

Ha a szavazatlapon több nevet tartalmaz, az utóirott nevek számba nem vétetnek.

Ha többen egyenlő szavazatot nyertek, ezen eseten a felett, hogy melyik egyén a bizottsági tag, a választási elnök által sorshuzás útján döntetik el.

A szavazatok összeszámítása nyilvánosan történik, a választás eredményét a választási elnök azonnal kihirdeti.

Végül a legtöbb adót fizető bizottsági tagoknak a bíráló-választmány által megállapított névjegyzékét tájékoztatás végett a következőkben teszem közzé u. m:

Bogár Sándor, id. Rimanóczy Kálmán, Diósy Lajos, Rendes Vilmos, Deutsch K. Ignác, Guttman József, Olah Ferencz, Farkas Izidor, Papp György, Bartsch Sándor, W. Isidorovics Adolf, Steiner M. Albert, Radó Odón, Munk Jakab, Miskozy Barnabás, Molnár Lajos, Pojnar Janos, Harathy Károly, Nyiry György, Weinberger Jakab, Tornyay Antal, Müller Salamon, Janky József, Fabry József, Pisz

Aron, Incze Lajos, dr. Moskovits József, Moskovits Miksa, dr. Mihelyi Lajos, dr. Kazay Kálmán, Köblös Ferencz, Aufrecht Mór, Kohn Dávid, Moskovits Mór, Huzella Gyula, ifj. Moskovits Mór, Herling Sándor, Rothmann Jakab, ifj. Rimanóczy Kálmán, Száhlender Károly, dr. Gyémánt Jenő, dr. Moskovits Miklós, Sebestyén Lajos, Mihelyi Pál, Frankl Lázár, dr. Sonnenfeld Zsi mond, Ländler Ferencz, Sal Ferencz, Benedek Dávid, Lederer Dávid, ifj. Kohn Sámuel, Schenker Mihály, Lévy Zsigmond, Kugler Albert, Pekanovits Imre, Leipold Mihály, dr. Schwager Ede, Ovári Sándor, Füchsl Mór, Hiltner Lipót, Stern Márton és Frisch Zsigmond.

Ezek után felhívom Nagyvárad város választó-polgárait, miszerint a törvény által biztosított jogukat meggyőződésként ismert férfias komoly higgadtsággal gyakorolják.

Nagyvárad, 1902. december 20. án.

Rimler Károly,
polgármester.

A választás, bár csak egy bizottsági tagról van szó, nagyobb hullámokat ver.

A szabadelvű párt dr. **Radó** Ignácot jelölte, míg a függetlenségi 48-as párt előbbi megállapodása ellenére dr. **Döri** Ferenczet jelölte.

Szózat a magyar szőlőbirtokosokhoz.

A teljes megsemmisülés veszélyéből szerencsésen megmenekült hazánk szőlőművelése, a filoxera által elpusztított szőlőparlagok nagy része felújított és tizezernyi holdját a sivar terméketlen homokterületeknek is meghódított ezen legintenzívebb gazdasági ágának.

Mennyi fáradság, mily áldozatkészség, mily rendíthetetlen hit egy szebb jövőbe tetten ezt csak lehetővé.

Gazdánk vagyonuk romjait, hitelök végső megfizetését fektették bele, hogy ismét talpra állítsák szőlőművelésünket és visszahódítsák régi feledékenységből merült jó hírnevét a magyar bornak, a magyar szőlőnek.

Es most, midőn a befektetett tőkének és a ráfordított munkának jövőre elmezni kellene, azt tapasztaljuk, hogy a borárak egyre esnek, a csemege-szőlő tulprodukczióval küzd, a fogyasztás egyre csökken és kivitelüket megteremteni nem vagyunk képesek, hanem még a legalkeseredetebbet kell folytatnunk, hogy az olasz bort, a török szőlőt, a görög mazsolát és

mindféle cognacot, pezsgőt hazánkból kiszoríthassunk.

Reformálni kell a boritaladót, a borpálinka utáni illetékeket, az agrárkölcsönt, istápolni kell a pincze- és szőlőértékesítő szövetkezeteket, szerveznünk a borárveréseket, a fővárosban állandó borvásárt berendeznünk, minden földünk telhető eszközzel előmozdítanunk a borfogyasztást és csökkentenünk a termelési költségeket, ha azt akarjuk, hogy az a 700 millió korona, mely értéket a magyar szőlők képviselnek, jövedelmezzen és kétségbeeset termeljen szőlők kivágása után vándorbotot ne vegyenek kezükbe.

Óriási feladatok várnak megoldásra, melyek azonban az egyesek, vagy a kevesek erejét sokszorosan felülhaladják.

Ossze kell állniuk mindazoknak, akik a magyar szőlőművelés keserves állapotát nem csak érzik, de segíteni is akarnak rajta, akik nem csak keseregni, de akarni is tudnak.

Szervekednünk kell, mert a tetteknek ideje elérkezett!

A Pozsonyban f. évi szeptember havában lezajlott II. országos szőlészeti és borászati kongresszus teljes nyíltsággal és a résztvevő tagok százainak élénk helyeslése mellett tárta fel mindazokat a bajokat, melyek hazánk szőlőművelését sújtják és melyeknek nagy részét már rég sikerrel leküzdhetők volna, ha időben összeállunk és az együlésben rejlő erőt felhasználjuk tettek véghezvitelére.

Ennek az óriási gazdatársadalomnak, mely Magyarországon szőlőműveléssel foglalkozik, (hozzávetőleges számítás szerint 4—500 ezer ember!) még a mai napig nem volt országos szervezete, mely kellő súlytal és megfelelő anyagi eszközökkel küzdött volna az összesség érdekében.

Innen a bajok halmaza, innen a tehetetlenség minden veszedelemmel szemben.

Ezen a rég érzett hiányon az öntudatra ébredt szőlőbirtokosok Pozsonyban egybegyűlt képviseltek, végre segíteni kívánt: megalakította a **Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületét**, mely zászlója köré kívánja gyűjteni mindazokat, akik a magyar bor régi hírneve, a szőlőművelés rentabilitása, a régóta tört sérelmek megszüntetése, a birtokos osztály jóléte érdekében cselekedni is akarnak.

Az egyesület évi tagsági díja oly csekély, (évi 8 kor.) hogy e tekintetben a legolcsóbb az összes országos egyesületek közt. Módot kell nyújtani, hogy ne csak azok léphessenek be a szőlő-gazdák egyletbe, akik ez elől bármi oknál fogva ki nem térhetnek, hanem arra is, hogy a magyar intelligens szőlőtermelő közösség teljes számban iratkozhassek be tagok közé.

tani a zenében Ujjai végig futottak a billentyűkön és a sápk sirtak, mintha könnyek hullottak volna a billentyűkre. Édes, soha sem hallott, megvesztegető dallam reszketett a falusi templom csendjén keresztül, lágyan új atosságot gerjesztőleg, gyógyi ólag; olyan dal, minőt Salamon ajkai lehettek Gileádnak lejőjén, milyen az agk Simeóné lehetett a templomban. Változat változat után következett s a zűrös hangzónból tisztán kitetszett a bámulatos édességű dallam s hőmpölyögve hőmpölyött tovább, mint a Tigris habja és emelkedett, mint Abel áldozatjának füstje föl az égbolt ivein, túl a Sziriasz csillagon, a Herkules deláján, mely körül a nap forog, föl, egész odáig föl, hol az örök, igaz és irgalmas Isten villám- és felhőtrónusa áll.

Oh, mintha nem is a sipok zenéjének, hanem mintha a Betsaida csendes habjai neszezőnek, mintha jóleső könnyek hulladoznának és a felhőkől szakadna le az a harmat, melytől a szív zúzott sebei befornak, a remény virága kihajt. . . Nem az orgona szekrény volt, melyből a mesés hangnemből mozgó lübbinós dallam lelelt andalítólag előkél, hanem az öreg kántor sebekkel borított szive, mely — mint a szemétdombon ülő Jóbé — az örök árvány reményében hordozza az élet bajlakodásait, sűrű a letűnt idők hiába való gondjait, de azért mindéltig bizva-bizik a seregek Urának kegyes jószágában, ki a szenvedések által teghívőbb szolgálait csak próbálja. . . Istenében vetett bizalma rendületlen áll, mint

az alsó malomkő, óhajtozva óhajt s epedezve eped az Ur tornáczai után. . . szívében az isteni szeretet lángol. . .

A szép báróné úgy érezte, mintha egy nagyszertű folyam vinné magával falevél gyanánt lelké; valóját kifejezhetetlen lágyság tölténé be és ragyogó szemei gyémántnál becsesebb könnyeket sirtak. . .

Isten a megmondhatója: eszébe mi juthatott az előkelő, szépségének és ifjúságának teljében lévő asszonynak?

Majd hirtelen a fogásoknak szinte hihetetlen bziósságával az énkendő darab üt-mét és időmérítéket adva meg, szélvészeseben átcsapott a szentimreiek kedvencz karacsonyi dalába: «Kihajtot Jessze gyökere» . . . A nép rázerdült a dalt, mely a legnemesebb hanganyagot, a hanglétrának legbecesebb hangköreit, juttatja kifejzésre, valamint az oltáron a kehely csak aranyból lehet; — és megrendültek a templom falai! A szép báróné velük énekel, iskolázott, fülemile-daljára emiékeltető hangja kihallatszott, mint a csalogány a tölgyek zugásából: «Kihajtot Jessze gyökere» . . . S mintha oda-künt a sírok között üvöltő szélvihar is versenyt harsogná: «Kihajtot Jessze gyökere» . . .

Az öreg kántor képies ügybuzgalommal kísérte a jámbor nép énekét, elaggott lelkeközeli

járt a boldorok felé, elfeljtette koldusnál koldus-életét, a szűk tört, mely osztályrésztől jutott, sebei megszüntek sajnóni, lelkét körülzsongták annak a szent folyónak csendes habjai, mely a hit köziklájától ered. . . Úgy tetszett, mintha az oltárnál az ő megholt fia miséje s az orgona zenehangjai pedig amaz örömközi zuzánának, mik életének alkooyát bearanyozandják, miket a siron túl fog özönnel feltalálni. . .

Egyszer csak az orgonázás megszűnik, de azért a nép tovább énekel, — ömlött a hangok sokasága — — s csak a legközelebb állók vették borzadva észre, hogy az öreg kántor fejé lehanyatlik az elefáncsont billentyűkre. . .

A saját életét és halálát énekelte meg az agg mester, mint a mesébéli hattyu s e közben fakó ajkairól lepdültek az utolsó hangok! . . .

L-ike már ott fönt szeretteinek társaságában leledzett túl az égbolt ivein, túl a Sziriaszon, a Herkules deláján, mely körül a nap forog; fönt, egészen ott fönt, hol az örök, igaz és irgalmas Isten villám- és felhőtrónusa áll s éneklé:

«Kihajtot Jessze gyökere» . . .

Nagygyá, hatalmassá, akcióképessé csak akkor lesz az egyesület, ha az rövidesen több ezer tagot számlál és nincs az a legutolsó szőlőtermelő község, melyekben az egyesületnek néhány képviselője ne lakjék. Ne várjuk, hogy előbb hadd léphessenek be mások és a felmutatott eredmény legyen döntő a mi magatartásunkra nézve, hanem lépünk be azonnal és valamennyien, akik hazánk szőlőtermelésének felvirágzását kívánjuk és a kiknek anyagi érdekei azzal összeszővődtek.

Büszkén szoktunk arra hivatkozni, hogy az összes gazdasági ágak közt a szőlőtermelés nevezhető magáénak a legnagyobb számú intelligenciát, ennek sorában a szellemi arisztokrácia teljes számban képviselve van: lelkészek, tanárok, bírák, orvosok, hivatalnokok, ügyvédek, mérnökök, gyógyszerészek, kereskedők, iparosok stb. Mutassák most meg, hogy azt a nagy szellemi tökélet egy táborba összegyűjteni hajlandók és a magyar szőlőművelés számára hasznosítani képesek.

Lépjének be minél nagyobb számmal az egyesület alapító tagjai közé, hisz az alapítványok összege oly alacsonyban állapított meg (200 kor.) és ez az összeg is három év alatti részletekben fizethető le, a mi a kevésbé jómódúnak is lehetővé teszi, hogy nevüket hazánk szőlőgenerációjának apostolai közt megörökíthessék.

A tettek propagandája szorosan háttérbe a meddő panaszt és elégtelenséget, mely az önbizalmat csökkentvén, a helyzet javulására kínálkozó alkalmat is elmulasztja.

Tagsági belépési nyilatkozatokat, taggyűjtő leveket, részletes alapszabályokat bárkin-k kívánatra küldi és minden tudakozódásra felvilágosítást ad az egyesület igazgatósága (Budapest IX. ker., Üllői-ut 25.)

Az egyesület választmányja nevében:

Gróf Zselénszky Róbert orsz. képviselő elnök.

Bárá Bohus László főrendih. tag, **Baross Károly**, **Dr. Bernáth Géza**, **Hertelendy Ferencz** orsz. képviselők, alelnökök.

Dr. Drucker Jenő, **Dr. Kövessy Ferencz**, igazgató, titkár.

A Körözs megfertőzése.

— Helyszíni tárgyalás Mező-Telegden. —

Ot éve került szóba a mező-telegdi Bihar-Szilágyi olajgyár ügye s azóta küzd Nagyvárad városa a vitriol- és petroleumsalaknak az Egeres-patakon át a Körözsbe boesátása ellen.

Megjárta a dolog már a minisztert is, de nagytekinthetű és zsebtű részvényesek vállalatáról lévén szó, mindig elcsavarták a dolgot s a város jogos sérelmét nem orvosolták.

Egyszer az akták veszték el, máskor a vizminta semmistült meg egy hitvány üveg eltörése által. Olyan vegyi vizsgálatok voltak ebben az ügyben, amelyek eredménye homlok-egyenest ellenkezett. Azt is megcselekedték vakmerőségükben, hogy rá akarták diktálni, miszerint a gyár felett még piszkosabb a Körözs víze, mint ahol már elborítja a petroleum és vitriol salak.

Legutóbb közjegyző jelenlétében vett a város vizet s bár még ez év júniusában felküldötték vegyelemezni, még mindég nem tudjuk az eredményt. A vegyész ur azonban lejött a gyár védelmére, pedig jobb lett volna, ha maga helyett a vegyelemzés eredményét küldi.

A gyár védelméről különben jól van gon-

doskodva. Az egyik főigazgató egy nyugalmazott miniszteri tanácsos, a többi is nagy ur.

Az eddigi jogtanácsos már nagy agilitást fejtett ki ebben a kérdésben a város hátrányára, most a helyettes jogtanácsosban: dr. **Várady Zsigmond**ban még hatalmasabb erőt kaptak. Lebeszéli ő az igazságot is, de egyre ő sem képes, hogy azok ragyogó foltok ne uszsanak a Körözs vizén.

A gyár érdekében az akciót már a múlt közgyűlésen bevitte a városi közgyűlésbe is, ami felett igaz, hogy sokan megbotránkoztak, ez azonban nem változtat a dolgon. Most Telegden tartott nagy beszédet a városi képviselők kívánsága ellen.

De már megtörtént, tul vagyunk rajta, csak az alispán határozatán nem vagyunk tul.

Többen különben furcsának találják, hogy az alispán döntsön ebben a fontos kérdésben, mikor ő maga is igazgatósági tagja az olajgyárnak.

A Mező-Telegden tartott helyszíni tárgyalásról a következőket írjuk:

A helyszíni szemlén Keszthelyi Zoltán tb. megyei főjegyző elnöklete alatt jelen voltak: Nagyvárad város részéről:

Rimler Károly polgármester, Dus László, Komlóssy József, Kőszeghy József főmérnök és Baróthy Ákos dr. főorvos; a vármegye részéről mint hivatalos szakértő Schmiéd Odön kir. kultur főmérnök és Poynár Ernő jegyzőkönyvvezető; mint szakértők Nurusán József dr. kir. kultur vegyész, Gerster Miklós dr. központi iparfelügyelő és Pozsonyi László ker. iparfelügyelő; a társaság részéről Kovács Sándor, dr. elnök-igazgató, Singer Lipót dr. igazgató, Popper Károly igazgató-ági tag, Bartha Béla gyár-gondnok és Várady Zsigmond dr., mint a társaság jogtanácsosának helyettese; az érdekelte községek képviselőiben pedig Vattay Gyula és Fényes Imre körjegyzők; az érdekelte birtokosság részéről: Telegdy József orsz. képviselő és Juricskay Vid.

A salak konstatálása.

A bizottság első sorban a gyárat vizsgálta meg s megállapították, hogy a gyár az utóbbi időben beállított egy olajfogó készüléket, azonban ez nem felel meg a céljának. Az olajfogó ároknál egy új árkot is csináltak e télen, amelynek egész felületén folyik a petroleum salak.

A gyárban kétféle szennyvíz van. Az egyik a kondenz-víz fölöslege, a másik a gyártási szennyvíz. Az előbbi csak hűtésre szolgál, de az utóbbi a tisztításnál a nyers anyaggal keveredik az olajos kamrákban s telve szennyvel, kerül a tisztító medencékbe. A derítő eljárás után az olaj és petroleumtól mentesen kellene elhagyni a gyárat. A kiválasztásra kénsavat is használnak a gyártásnál, amelyet aztán a szennyvizből méstjejjel csapnak le, úgy, ahogy s turfán át vezetnek le.

Megtekintették az olajtisztítót, ahol ez az eljárás megy végbe. A bizottság pohárral vett ki a vízből s az lugos és vitriol és petroleum szagot terjeszt. Ez a víz egy új csatornán folyik ki s egyesül a másik szennyvízzel. A hol pedig egyesül a két víz, azon bűzös, olajos bárnya uszik. **A bizottság megállapította az irritáló olaj- és petroleumhártyát, s azt a**

földművelésügyi minisztérium vegyészse is kijelentette.

Ez a víz jut az Egeres patakon keresztül a Körözsbe s uszik azon le Nagyváradig, sőt még tanuk igazolják, hogy Gyománál is igen sok ilyen szivárvány színű, petroleum szagú foltok usznak tova.

Azonkívül a gyár egész telepén felgyülemlett hulladékok a csapadék vizekkel az árkon és patakon keresztül a Körözsbe kerülnek.

A tárgyalás a község házában.

A gyárból a bizottság bevonult a község-házára, a hol megkezdtek a tárgyalást.

Első sorban **Schmiéd Odön** kir. kultur főmérnök terjesztette elő a kulturmérnöki hivatal által készített tisztító készülék terveit. Ez egy 3 kamarából álló medencze lenne, amelynek középső kisebb medenczéjébe kerülne a tisztítandó szennyvíz s innét az alsó rétegekből a nyilással lefelé álló görbitett csöveken át jutna a kétoldali tágasabb medenczébe, amelynek alján tisztító kavicsrétegen jutna ki a levezető árokba. A görbe csövel azt célozzák, hogy a középső medenczében az olajos salak mindég a víz felületén maradjon s az alsóbb vízréteg kerüljön a kavicsra.

Pozsonyi László iparfelügyelő szólott a kérdéshez. Szerinte most semmi újabb eljárásnak nincsen helye, mert a telep engedélyezésénél Nagyvárad városa és más érdekeltek nem emeltek kifogást a telep engedélyezése ellen.

Nagyvárad város képviselői azonban rögtön felvilágosították a felszólalás képtelenségéről. A telepengedély nem függ ezzel össze, mert ez vízjogi kérdés. A telepengedélyt a főszolgabíró, mint I. fokú iparhatóság adta, ebben a kérdésben pedig az alispán dönt I. fokban.

Dr. **Várady Zsigmond** azt állította, hogy a gyár szennyvize nem fertőzteti meg a Körözszt. A mostani szűrési mód megfelel a kívánalmaknak s újabb nagy befektetésre nem kényszeríthetik a vállalatot. Csúpán a város lakosainak nyugalmaról lehet szó, ezért pedig nem áldozhat a gyártelep.

A város követelése.

Rimler Károly polgármester hatáson, szép beszédben kelt a városi vízmű védelmére. 50.000 lakosnak a védelme is ez a fontos kérdés, mert Nagyvárad nem kapna más alkalmas területet a vízműre. A gyárból kieresztett salak tönkreteszi a város ezen fontos közegészségügyi művét. Ezután előadta a város képviselőinek követelését. Elfogadják a beterjesztett szűrőkészülék tervét. Intézkedést kér arra nézve, hogy a gyártelepről a csapadék vizet másutt ne mehessen el a gyárból, csak a tervezett szűrőn át. Minthán a város a szűrés menetét nem ellenőrizheti s mivel a gyakorlat még nem igazolta, hogy ez a szűrőkészülék teljesen beválik, a szűrőből kijövő víz részére egy, a kavics réteggel súlyosztandó olyan nyelő medencze készíttessék, amelynek talajrétegén a víz elillanajék. Így kivezető árokra sincsen szükség. Ennek a nyelő medenczének a nagyságát a szakértők állapítsák meg. A szűrő kavicsrétege időnként kicserélendő, mert arra a salak leülepedik.

Dr. **Gerster Miklós** iparfelügyelő igen csekélynek tartja azt a salakot, ami a vízzel elegyül, tekintve a gyár nagy üzemét. Ezt az anyagot feldolgozza az összegyűlt nagy vízmennyiség. S ahol nem oly tökéletes a tisztítás, mint itt. Számadatokkal akarja bizonyí-

Szenzációs ujtás. — Alapított: 1893.

Freund Benjámín

mű órák, ékszerész és látszerész. Óra, ékszer és látszer nagy raktár. Legelőcsőbb óra- és ékszerjavító műhely

NAGYVÁRAD, FŐ UTCZA.

Széchenyi-szálloda épület.

Nem reklam, hanem egy technikai ki-zárással oly olcsón javítok órákat, hogy mindenki csekély díjért jól járó óra birtokába új. Ezen ujtást olyképp rendeztem be, hogy a legújabb gépekkel szereltem fel üzletemet. Eddig egy rugó mindenütt 1 forintba került, nálam 40 kr., óratűveg 5 kr., mutató 5 kr., hajrugó 50 kr., óratűsítás csak 50 kr. — Minden nagyobb javítást is olcsó potlom árért készítek. Aranyforrasztás 20 kr., ezüstforrasztás 10 kr. Nagy választék arany, ezüst, nickel, svájci zsebórákban, valamint árért. Gyűrűbe vagy fülbevalóba köveket 10 krtól feljebb. Nagy választék arany, ezüst, nickel, svájci zsebórákban, valamint árért. Valódi 14 karátos aranyláncok grammja 1 frt. — Valódi svájci zsebórák 2 frt 50 krtól feljebb, asztali órák 1 frt ezüstbe. — Valódi 14 karátos aranyláncok grammja 10 krtól. A legfinomabb kristály szemüvegek, hőmérők, barométer orvosi rendeltetésre is. A nálam javított órákért 1 évi szolid jótállást vállalok. — 10 frt bevasárlásnál ingyen email-képeket készítek bármilyen fénykép után. Törött vagy ócska aranyat a legmagasabb árrban bevállok. Beváltó intézet a fő-utczai üzletemben.

Minden órajavítás nem 90 kr., hanem jóval olcsóbb.

tan, aminek az ellenkezőjét már a mostani szemle is igazolta.

Dr. *Nuricsán* József vegyész kijelenti, hogy a *hozzájuk küldött vismintá petroleum ízű és szaga, undort gerjesztő, tehát élvezetre nem alkalmas.*

A 16. sz. hidnál kivett víz petroleumos, míg az 1. sz. a vasúthoz közelebb eső víz tisztább. Ennek az az oka, hogy mikor a vizet kivették, már az utolyja folyt a salaknak, amelyet időnkint bocsátanak ki. Közvetlen a munkás lakásoknál vett minták a kulturvegyész szerint az egészségre ártalmas szerves anyagokat tartalmaznak.

A jogtanácsos frázisai.

Ezután dr. *Várady* Zsigmond, a vállalat jogtanácsosa és Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagja hosszú, két órás beszédet mondott. Az egész dolog csak egy ádamlan pör, mert alapja niacs a város követelésének; különösen most, mikor már a gyár tisztító medenczét állíttatott. Kéri az engedély kiadását a mostani állapot mellett. Mielőtt az engedélyezési eljárás befejezettnék kéri *Farkas* Kálmán kir. főmérnököt, műszaki tanácsost arra nézve megkérdezni, hogy beszennyezhető-e a mai rendszer mellett a vízvezeték, továbbá *Frank* Ödön közegészségügyi felügyelőt. Újabb vizvizsgálatot ejtsenek meg, állapítsák meg a szakértők, hogy mennyi az oxydálható szerves oldatrészek összege. Tizennégy pontot állított fel a vegyiszakértőknek. Feltette a koronát beszédére végül azon kijelentésével, hogy ha mégis elrendelőék a szűrőkészülék beállítását, a költségek viselésére Nagyvárad városát kötelezzék.

Vattay Gyula mezőtelegi körjegyző kijelentette, hogy a községben nincs baja a salak beeresztéséről sem embernek, sem állatnak. (A salakot ugyanis M. z. T. legd alatt bocsátják a Körözsbé. A mult tárgyaláson azonban Szabolcs községre azt állította, hogy a halakra ártalmas a salak.)

Hényes Imre kisjenői körjegyző károsnak tartja a salak kieresztését, amelyet bizonyos időközökben eszközölnek. Ekkor undorító büzt terjeszt a Körözsbé a víz használatra alkalmatlan.

A városi főmérnök érvei.

Köszeghy József városi főmérnök egyenkint czafolta a város követelése ellen felszólalókat. Barmily kicsiny is a salak elegyülése a szennyvízzel, az mégis lejut a Körözsbé, tehát a folyó vize nem képes a szennyet feldolgozni, ennélfogva a mai berendezés nem felel meg. Baktériumokat a gyár nem termel, de a víznek kémiai összetétele is fontos. Hogy a víz undorító legyen, erre a nem oxidálható részek bírnak befolyással, mert ezekről kapja a víz petroleum ízét, színét, szagát. A petroleum hárták Nagyváradon is láthatók, a réteg leuszik ide is. És ha nincs szerves rész a vízben, akkor mitől van petroleum szaga és íze? Külön szakértők meghallgatása felesleges, mert a tények igazolják a fertőzést. A vízűnek még azért nincs baja, mert a kavics és földréteg beszennyezése nem egyszerre történik. A vízű fenékgátakkal van körülvéve, s így folyása csendesítve van, ami alkalmas, hogy a szenny lerakódjék a partra. Kivülről a víznyomása, belül a vízű gyűjtő galériájában a folytonos szivattyuzás meglazítja a réteget, s így a salak behuzódása nincs kizárva. Lehet, hogy másutt még olyan tisztítás sincs, mint a telegi gyárban, de akkor ott az teljesen rossz. Ezeket jegyzőkönyvbe vétette a város főmérnöke.

Késő este volt, mire a tárgyalást befejezték.

A jegyzőkönyv alapján Biharvárméze alispánja fog dönteni I. fokban a kérdés felett.

Karácsonyfa ünnepélyek.

Az alkonyattal leszállt a szeretet, a béke, s millió és millió keresztény család boldogan állott a ragyogó fenyő köré. De nem csak a család, hanem az árvaházak, intézetek, zárdák apró lakói is kivették részüket e szent örömből. A jótékony meleg szívű emberek örölkük sem feledkeztek meg.

Elhalmozták az árvákat is jó meleg téli ruhákkal, ragyogó karácsonyfaival. S a kik elementek ma az intézetek, árvaházak ünnepélyeire, gyönyörködhetek, s kárpótlást nyertek jótékonyágukért abban a mélységes hálában, abban a túlradó örömben, a mivel az ártatlan gyermeklelkek a kis Jézus ajándékát fogadták.

De még egyesületek, kaszinók is karácsonyfát állítottak a szent estén, s meleg, családi karácsonyfa ünnepekre gyűltek városszerte.

Ez ünnepekről részletes tudósításaink a következők:

A papnöveldeben.

Szép karácsonyfa ünnepély volt a lat. szert. papnövelő intézetben is, hol az étkezőben felállított díszes karácsonyfa-hoz vonultak az intézet előjárósága a növendékekkel együtt, s *Steinberger* Ferencz kanonok, a papnövelde igazgatója szép beszédet mondott.

Az Immaculata-zárdában.

Kedves, családi jellegű karácsonyi ünnepe volt az Immaculata-zárdának. Téli reggeli-czimmel adták elő a betlehemi jászol fenséges történetét. Az angyalok karéneke nyitotta meg a darabot, majd egy csöpp kis angyal, *Lamprecht* Miczike megjelent az álomba merült pásztoroknak, hirdetve a Megváltó születését. Gyönyörű volt a pásztorok, különösen a kis *Hannig* Miczike éneke, melylyel az isteni kisdéd imáadására siettek. Majd megjelentek a három királyok, kik közül *Szőnyi* Margit althangja vált ki. A királyok, a pásztorok mind Betlehembe sietnek s ott térdre borulva, *Hannig* Miczike gyönyörű szülő énekekkel, — majd valamennyien szép karénekekkel hódoltak a kis Jézusnak. A szép előadást nagy-zámu előkelő vendég nézte végig s zajosan megtapsolták a bátor kis szereplőket.

A Szent Vincze intézetben.

A Nogaáll-utcai Szent Vincze-intézetben délután 1/4 órakor volt a karácsonyfa ünnepély *Fetszer* kanonok, intézeti igazgató, s nagy-zámu vendég jelenlétében. Itt 107 gyermeket ruháztak fel az ünnep alkalmából. A réti szegényeknek is kijutott az örömből, amennyiben a nemesszívű előjáróság 700 korona értékű fözeléket, s más élelmi szert osztott ki közöttük.

A biharmegyei nőegylet árvaházában.

Egyik legsikerültebb karácsonyi ünnepély a biharmegyei a nagyváradai nőegylet által fentartott árvaházban folyt le. Az árvaházi leánykák örömben nagy s díszes közönség osztozott, kiket az árvaház áldot lelkű védangyala, immár 40 év óta a nőegylet fáradhatatlan elnöknője, báró *Gerliczy* Erzsébet fogadott lebilincselő szívélyességgel *Böszörményi* Géza ügyvéd nőegyleti jegyző kíséretében. A hatalmas karácsonyfa az árvaház nagytermében volt felállítva, körülövezve minden elgondolható csecs-becsével, ragyogó fényt árasztó gyertyákkal. A karácsonyfa tövében asztalokon voltak elhelyezve minden kis leányka külön csomagjai. Az apróbb ajándékokon kívül új téli ruhák s cipőket kaptak. Az ünnepélyt az árvaleánykák egy k. dves karácsonyi éneke nyitotta meg, melyet *Bernácsi* Mária óvónő kísért hegedűn nagy precizitással. Aztán *Merker* Mária igen szép üdvözlő beszédet mondott az egybegyűltekhez. Most két apróság lépett elő és egy kis dialogot adtak elő úgyesen. A leánykák éneke után *Schüller* Ilonka mondott mélyen átgondolt köszönő beszédet a kegyes adakozóknak, s báró *Gerliczyné*

nek nemes szívűségükért. Végül báró *Gerliczyné* vallásosságra buzdította árvait. Ünnepély után a jelenlevők beirták neveiket a vendégkönyvbe s megtekintették a mintaszerűen berendezett árvaházat, melyben bámulatos rend és tisztaság honol minden zugában, a mi a gondokni özv. *Zrdánia* Adolfné érdeme.

A hadapródiskolában.

A hadapródiskola tanári kara és ifjusága is megünnepelte a szent estét. Az étteremben volt a karácsonyfa felállítva, s a tanári kar és a növendékek közös vacs rára gyűltek össze, melyen a nős tanárok családjai is résztvettek.

A városi árvaházban.

A város árváiról sem feledkeztek meg a jóságú ember barátok étükön özv. Des *Echerolles* Kruspér Sándorné elnöknővel, aki vetélkedve osztotta az árvák gyámolításában édes anyjával *Gerliczy* bárónővel.

Tegnap este is 5 volt a lelke annak a díszes karácsonyfa ünnepélynek, mely a városi árvaház nagy termében, díszes uri közönség előtt folyt le.

Itt voltak *Beöthy* László főispán, *Rimler* Károly polgármester is.

A csillogó, nagy karácsonyfa körül csoportosultak az apró árvák, s megható szavakkal köszönték meg jótévedők ajándékát.

Öröm volt nézni azt a repeső gyermek sereget, a mikor kiosztották közöttük az új ruhákat meg a sok édességet, s boldogan sorakoztak a karácsonyfa köré.

A példás rend, amit a gyermekek tanúsítottak, Bordé gondnokot dicséri.

A tisztli étkezőben.

A szent karácsony estéjét a 37. József ezred tisztikara is szépen megülte a Kereskedelmi Csarnok palotájában levő tisztli étkezőben. A nagyteremben volt felállítva a hatalmas karácsonyfa. A nagyszűren feldíszített fenyő pompás látványt nyújtott, telve ragyogó gyertyákkal, édességekkel, melyek a tisztikar minden egyes tagja részére külön voltak elhelyezve. A tisztikar kedélyes lakomát is rendezett, melyen a tiszték családjai is résztvettek. A kedélyes karácsonyfa ünnepélyen *Albach* altábornagy és *Schléhmüller* vezérőrnagy is megjelentek.

Várad Velenczén.

Az irgalmas nővérek várad-velencei zárdájában fiú- és leánytanulók közt kiosztott 106 teljes öltözet felső ruha és 34 pár láb-beli. Ezenkívül minden gyermek kapott egy papírcsokót tele mindenféle édességgel. Sok jótévedők közt megemlékeztük *Sirohmayer* Pál és *Csiller* Imre czégeket. Az elő 24 méter kelmetű ködőt, az utóbbi 15 pár harisnyát, 8 pár kezűt, 4 fejkendőt, 2 tr. kőt, 5 méter barchetet, 10 méter kartont, játékszereket és kezimunkához való anyagot. Úgy a fentnevezett igen tisztelt czégeknek, valamint a többi jótévedőknek a nyilvánosság terén is hálás emem-rését és köszönetét fejezi ki az igazgatóság.

Az újvárosi r. kath. fiúiskolában.

A nagyvárad-újvárosi róm. kath. fiúnépis-kola igazgatója és tanári ülete gyűjtőívet bocsátott ki, az iskola szegény tanulóinak felruházására céljából. Varosunk sok sok oldalról igénybe vett papszája és közönsége a Kr. Jézus nevében 203 50 fill.-t (kétszázharomk. rma 50 fillér) adott össze. Igaz szívből jött, közölet érte s hála azon szegény fiúk részéről, kik epedve vágytak egy-egy rég nélkülözött ruháskára. Mely örömmel vették, göngyölítették s köszönték meg a nekik ismeretleneknek ismeretlenektől nyújtott segílyt, azt örönn volt nézni. Az iskola igazgatósága és tanterülete és a már a legszükségesbbel felruházott szegény, időbnnyira árva vagy félárva ezennel megkö-zött a szives adományokat s kíváncsi, hogy az adakozók is oly igaz örömmel érezzenek, mint az adományozottak. Isten adja áldát érte!

A gyűjtőíven adakoztak: *Vinkler* József 20 k., *Schiffner* Ede 6 k., *Andrássy* János 10 k., *Pa-*

totay László 10 k., Fetsér Antal 10 k., Bunyitay Vincze 5 k., Steinberger Ferencz 5 k., Nogely István 5 k., Széchenyi Jenő 5 k., Kolozsváry S. ékeszés 2 kor., Grócz Béla 20 k., Radnay Farkas 10 k., Lindenberger J. 2 k., H. K. 1 k., B. 1 k., Csicsay Alajos 2 k., dr. Némethy Gyula 2 k., P. J. 2 k., özv. Grunwald Henrikné 3 k., Hant Jenő 1 k., Hant Frigyes 2 k., Mertz János 10 k., Olasz Péterke 4 k., Andrényi Károly 4 k., Kugler Róza 5 k., Oláry Gyuláné 2 k., Szűts Géza százados 1 k., özv. Josth Sándorné 1 k., Széles Lajos 2 k., A. K. 1 k., Pechy Antalné 1 k., Kmezz Sándor 1 k., dr. Kovács S. János 1 k., Anlauf J.-né 2 k., N. N. 1 k., Heringh Sándorné 2 k., Andriška Józsefné 2 k., Andriška Jánosné 2 k., Demek Gyözőné 1 k., Isten nevében 1 k., Kocsis Etelka 40 fillér, özv. Wágner Josefín 2 k., Fröhlich 1 k., Barabás Béla 1 k., Szilágyi Géza 1 k., Beczkay Lajosné 1 k., Maresch Károly 1 k., Szilágyi Tivadar 40 fillér, Stankovics József 1 k., Tóth Mariska 60 fillér, özv. Mertzné 2 k., Milibák József 4 k., Jancsó Lajos 3 k., K. I. dr. 2 k., 10 fillér, özv. dr. Brányi Gézné 1 k., dr. Horványi Géza 5 k., Justh Károly 1 k., Bócz Gézné 1 k., Török Laci 2 k., dr. Vucskics Gyula 5 kor., Aranyossy József 1 kor., Összesen 203 kor 50 fill.

F. évi december 24-én osztott ki az adományokból és az alap kamataiból 60 gyermeknek a leg-zöksegebb ruhánemű, mely alkalommal az igazgató ima után beszédet tartott az összegyűlt iskolás gyermekek és szülők előtt a keresztény szeretetről s buzdította a megajándékozottakat a hálára, mely részokról imádságban nyilvánulhat s melyet Isten bizonyosan meg fog halgatalni.

Debreczenben.

A debreczeni róm. kath. iskolákban, zárdaikban is szépen ünnepelték meg Karácsony előestélyét, a Svetics-intézetben a növendékek gyönyörű pász orjátékokat adtak elő. Ez alkalommal dr. Wolajka Nándor v. püspök ismét bőven gondoskodott a szegény gyermekekről, de nem zárta ki nemes szívéből a felnőtteket sem, mert 100 szegény család részére, melyeket a szent Vincze jótékony egylet segít, a szent ünnepekre kalácsot, kávét és csukrot osztott ki.

Előfizetési felhívás.

Pár nap múlva kilencedik évfolyamát kezdi a Tiszántúl. Nyolcz év viharai közt meg-erősödvé indul új küzdelemre.

Manapság, mikor mindenfelé hazug jelszavak hódítanak, nehéz volt lapunknak a maga nyíltan kibontott zászlaja mellett megállani. Nem tagadjuk, a csaták tűzében többször megremegett a kezünk, mely a zászlót el nem hagyta s nem egyszer aggodva néztünk jelszavainkra, melyek zászlónkra írta ragyogtak.

Hála Istennek, ezen túl vagyunk. A Tiszántúl szilárdul gyökeret vert e nagy vidék közönsége közt, bizonyosságul annak a hódító erőnek, mit a magyar kereszténység ma is képvisel.

Magyar lelkünk erős hite, hogy a mint a kereszt alatt lett nagygyá e haza a múltban, a kereszt alatt lesz nagygyá a jövőben is. Es erős hite ez annak a közönségnek is, mely oly bensőséggel támogatta eddig lapunkat.

Ehhez a mi lelkes közönségünkhöz fordulunk, kérve szíves támogatását a jövőre is. És kérjük, az új év küszöbén ajánlják lapunkat ismerőseik körében, hiszen ezzel nem annyira nekünk, mint inkább a keresztény haladás eszméjének szereznek híveket.

A Tiszántúl az marad ezentúl is, ami eddig volt: az igazság őszinte katonája. Elveinkért mindent, elveinket semmiért és senkiért. A mellett a napi események híj krónikása és igaz bírója, a közönség igaz barátja.

Az előfizetési árak lapunk homlokán olvashatók.

Minden új előfizetőnk is megkapja lapunk nagyértékű karácsonyi ajándékát, a

Tiszántúl nagy képes naptárát,

mely naptári és gazdag szépirodalmi részen kívül tartalmazai fogja Biharvármegye és Nagyvárad teljes czimtarát.

Lapunkba dolgoztak az elmúlt évben:

Vezérezik: Dr. Bozóty Alajos, Fetsér Antal, dr. Prohászka Ottokár, dr. Károly Irén, Kirchanek Odón, dr. Justh Károly, Dr. Tóth-Szabó Pál, Mihók Sándor, dr. Vucskics Gyula, Kaczvinsky Andor, Páffy Béla, dr. Krüger Aladár, Bodnár János.

Tárcza: Kincs István, Kontúr Béla, Baán Aladár, Szemethy Géza dr., Némethy Gyula dr., Kovács S. János, özv. dr. Személy Kálmáné, dr. Lindenberger János, Ember György, Endrey Kálmán, S. Öke Berta, Stella, Szabó Ilona, dr. Helvey Lajos, Manyiné Prigl Olga, Deér, Csontos Sándor, Páffy Béla, dr. Krüger Aladár, Dutka Akos, Uferich József és fordított tárczák a világirodalom legjellegesebb íróitól.

Közgazgatás (megye, város): Vidosits Gyula.

Hírek: Vidosits Gyula, dr. K. A., Marschand Odón, Dutka Akos, Niedermann Gyula, Ludvigh Gyula és vidéki tudós-íróink.

Tanügyi, irodalmi és egyéb cikkeket közlöl-tünk számos jelesétől közöltünk.

Színház: Dr. Krüger Aladár.

Regényrovatunkban Sienkievics Henrik világhírű regényét, a »Tűzzel vassal« címűt közöljük; ennek befejezése után Conan Doyle-tól, a szenialis angol regényírótól fogunk közölni egy érdekesítő bűnügyi regényt.

Mind ezek a munkatáraink támogatni fognak ezentúl is — kérjük a közönséget, mely munkatársaink által szerette meg lapunkat, — szintén ne vonja meg támogatását ezentúl sem.

A Tiszántúl
kiadóhivatala.

A Tiszántúl
szerkesztősége.

UJDONSAGOK.

Karácsony.

Békéért sóhajtozott az emberiség egykor és nem tudta azt soká létrehozni. Megváltásért kiállt, mely nyugodalmat leljen a sok csalódások után, melyeket sok-sok századok alatt átél. Es egyszerre, mintha érezte volna a nagy dolgok közelgését, — elcsitult a fegyvercsörgés, az emberek szívét a béke érzete fogta el és megszületett jötevője, ki megadta a boldogulásának titkát. Jézus Krisztus a világ Megváltója. Ezt a napot ünnepeljük mi ma A tombolás, mit az ember végez a haszon gépeivel, ilyenkor megáll. A hit tiltó szava állította meg. Ha szíveinkben is megállana e napon minden, mi a keresztény világ szent ünnepének jelentőségével össze nem fér . . .

*

A kath. egyház méltó fényvel ünnepli meg e napot.

Karácsony első napján a székesegyházban: d. e. 9 órakor Radnay Farkas fsz. püspök szent misét tart. Steinberger Ferencz kanonok pedig egyházi szent beszédet mond.

A **Szent László** templomban délelőtt 9 órakor dr. Vucskics Gyula plébános ünnepélyes szent misét és prédikációt mond.

Várad-Velenczén P. Lukács kapuczinus atya, cz. provinciál szent misét és szent beszédet mond.

Karácsony másodnapján: A premontrai templomban d. e. 9 órakor Dencs János tk. kanonok esperes-plébános tartja az ünnepélyes szent misét és Kovács József segédlelkész egyházi szónoklatot mond.

A többi templomokban is nagy fényvel mennek végbe a karácsonyi istentiszteletek.

Katholikus Szabad Liceum.

Az a nagy érdeklődés, a melylyel tavaly a közönség a Katholikus Szabad Liceum előadásait fogadta, kötelességévé tette a körnek, hogy az előadási sorozatot a jelen télen is megtartsa. A kör ünnepélyre rendező bizottsága már összeállította a programot s a meghívók a jövő év első napjaiban expediatlatni fognak. Egyelőre csak annyit jelzünk, hogy a műsor ismét épp olyan érdekes és változatos, mint volt az előző. A komoly tárgy, de érdekesen megírt dolgozatok mellett szerepel a szépirodalom, a zene, az ének s közreműködők egy egyházi, mint világi részről társadalmunk legkiválóbb tollforgató és műkedvelő zenészei. Ugy mint tavaly, ismét lesz egy zene-matiné, melyre már eleve felhívjuk a közönség figyelmét.

Az előadások a következő napokra vannak kitűzve: január 18., február 1., február 15. (Leótünnepély), márczius 1., márczius 14. (estély), márczius 29. (zene-matiné), április 18. (estély ünnepély).

TAJÉKOZTATÓ.

Decz. 28. A bölcsőde egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor az újrászósi zárdában.
Decz. 31. A tisztikar Szilveszterestéje.
Jan. 10. Jogászbál.
Jan. 17. Otthon bál.
Jan. 18. Fehéskereszt-bál.
Jan. 18. Katholikus legény-egylet bálja.
Jan. 18. Kath. Szabad Liceum előadása.
Jan. 24. A tisztikar hangversenye és táncestélye.
Febr. 1. Kath. Szabad Liceum előadása.
Febr. 7. Tiszti-bál.
Febr. 15. Kath. Szabad Liceum előadása.
Márcz. 1. Kath. Szabad Liceum előadás.
Márcz. 14. Kath. Szabad Liceum előadása (estély).
Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
Apr. 18. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy azt mielőbb rendezni sziveskedjenek.

* Dr. Székely István pápai kamarás. Őszinte örömmel értesítünk a nagyváradai egyházmegye tudós papjának, dr. Székely István budapesti egyetemi tanárnak újabb kitüntetéséről. Csak nemrégiben emlékeztünk meg róla, hogy ő Szentsége XIII. Leó pápa szívesen fogadta Székely Istvánnak a külföldön is feltűnést keltett legújabb művét Hermenticáját, most pedig arról veszünk hírt, hogy ő Szentsége számfelletti *tiszteletbeli pápai kamarássá* nevezte ki. A szép kitüntetés igazán méltó férfit ért, kinek eddig is sokat köszön a magyar theologiai és filozófiai irodalom, a kinek fényes tehetségétől és ritka alapos képzettségétől sokat vár még az egyetem és irodalom. Hisszük, hogy a kitüntetés híre széles körökben fog örvendetes visszhangot kelteni. — Székely tanár különben tegnapelőtt Nagyváradra érkezett s itt tölti az ünnepeket.

* Búcsu Pecze-Szent-Mártonban. Karácsony másodnapján István vértanu ünnepén búcsu ünnep lesz Nagyváradhoz közeli Pecze-Szent-Márton községben. Ez alkalommal az ottani templomban Steinberger Ferencz kanonok szent misét mond, s Némethy Gyula dr. prédikál. A közeli községekből tömegesen készülnek a hívek részvenni a pecze-szent-mártoni búcsun.

* Prohászka Ottokár Nagyváradon.

Az új katolikus Magyarország lánglelkű vezéralakja, dr. Prohászka Ottokár Nagyváradra is el fog látogatni. A Katolikus Szabad Liceum rendező bizottsága nevében Böszörményi Géza és dr. Krüger Aladár kérték fel, hogy jöjjön le egyik előadásra s tartson itt egy szónoki beszédet. Prohászka a napokban válaszolt a levélre s késznek nyilatkozott arra, hogy a Katolikus Szabad Liceum egyik előadásán közreműködik. A hirt természetesen a legnagyobb örömmel fogadja Nagyvárad közönsége, mely szerencsésének tartja, hogy a zseniális szónokot és nagy tudású hitvédőt, a modern katolicizmus apostolát falai közt üdvözölheti. A Katolikus Szabad Liceum jelentőségét pedig semmi sem mutatja inkább, minthogy a katolikus nagygyűlés ünnepelt vezérszónoka is részt vesz benne.

* **Kettős esküvő.** Szép családi ünnepély lesz szombaton, december 27-én Szokoly Tamás nagyváradai tekintélyes ügyvéd és törvényhatósági bizottsági tag házában. A család két virágszála, két viruló szép leány tartja egy alkalommal egybekelését. Szokoly Annát Hermann Aladár, a nagyváradai kir. törvényszék közkedvelt albirója, Szokoly Ionát pedig dr. Voltsky Antal, a budapesti kisbirtokosok orsz. földhitelintézetének kiváló tisztviselője vezeti esküvőre. Mindkét fiatal párnak délelőtt fél 12 órakor lesz az esküvője az olasz-i ev. ref. templomban.

* **Az éjféli misék.** Az elmúlt éjjel az éjféli misék alkalmából zsúfolásig megteltek a templomok. A székesgyházban Palotay László pápai praelátus, a premonstre templomban Dencs János tb. kanonok és a Szent László templomban dr. Vucskics Gyula plébános tartotta a szentmisét.

* **A nagyváradai vasutállomás új berendezése.** A nagyváradai restaurált vasuti indóház nagy része már elkészült s átadott a közhasználatnak. Valamivel kényelmesebb, mint azelőtt volt, de még most sem elégti ki a közönség igényeit. Altlól az azért nem épített az államvasutak nagyobb szabású állomást Nagyváradon, mert nincs elég hely erre. Mint értesültünk, az államvasutak igazgatósága most másképpen óhajt segíteni a nagyváradai vasutállomás szűk voltán s a forgalom könnyebb lebonyolítására végett nagyobb szabású átalakításokat tervez. A tervezetek még nincsenek készen, azonban, amint halljuk, ennek egyik része abban áll, hogy a javítóműhely gépházat, a telítőt, fűtőházát kitelepitik s az így nyert óriási terület felszabadul a forgalom lebonyolítására. Ezen új rendezés által egészen más képet nyer a nagyváradai vasuti pályaudvar.

* **A szegények segélyezése.** A tegnapi nap folyamán a várad-velencei ételosztóban kiosztottak 102 adag levest és 724 adag kenyeret, ezenkívül 120 egész kenyeret; a Szt. László-téri ételosztóban kiosztottak 1428 adag levest és ugyanannyi kenyeret. A Babrik-féle szállást vet 25 férfi és 3 nő. Először az arról, hogy a főkapitány a tegnapi nap folyamán ujjában több mint 2 wazon fát utalt ki, a tűzi faért folyton jelentkező szegények száma meghaladja a 80-at. Tegnapi nap folyamán érkezett pénz adományok a következők: özv. Mihály Albertné 10, Karaguly László 5. Özv. Veisz Bernátné 10, Köblös Ferencz 10, id. Veisz Nathán 6 és Fried Lipót 10 korona. Ezen kívül Csegő János helyben hentes iparos 100 drb. hurát adományozott melyekből 50 a Szt. László téri ételosztóban 50 pedig a velencei ételosztóban tegnap este kiosztatott. A külső-ből levő kettős ünnepre való tekintettel a főkapitány ismételt felkéri Nagyvárad város

áldozatkész közönségét, hogy a szegény emberek számára kik minden napi táplálékot képező ételhez csupán ama két leves és kenyér osztó helyiségben jutnak, a nagy ünnepre természetben ételmi czikket adományozni sziveskedjenek, hogy így a szegények is részesülhessenek, legalább az étel osztó helyiségben, az egész világot átható szeretet-ünnepén.

* **Felsőbb parancsra.** Már három nap óta hol megerősítik, hol megzafolják Schandl Mihály máv. kolozsvári üzletvezető nyugdíjazását. Mi még a hír nem volt bizonyos, addig nem is írtunk róla. Most azonban egész hiteles forrásból kapjuk azt a megbízható értesítést, hogy Schandl üzletvezetőt igen is nyugdíjazták, még pedig azért, mert a kolozsvári Mátyás-szobor leleplezésekor a miniszterelnök szalonkocsiját nem tölték idejekorán a felvételi épület elé, a mert József Agost elutazásakor a vonat egy óra késéssel indult s addig a tüntetők Kossuth nőját kellett hallgatnia. De főként azért, mert mikor az állomásra kiment, a Gotterhalte ellen tüntetők csoportján ment keresztül és nem intézkedett, hogy a tüntetőket eltávolítsák.

* **A vasutasok karácsonya.** A magyar kir. államvasutak Nagyvárad állomásán alkalmazásban levő forgalmi, fűtőházi és pályafentartási személyzet közül igen sokat megrövidítették a kolozsvári üzletvezetésé, amennyiben a karácsonyi ünnepkre 30 és 100 korona között váltakozó pénzadományokat utalványozott részükre. A karácsonyi pénzajándékokat Schandl Mihály üzletvezetőnek és etedi Herczegh Lajos főfelügyelőnek köszönhetik, kik már évek óta boldogabbá teszik a legszentebb karácsonyi ünnepeket a vasutasok családi körében.

* **Pinczérmenház Nagyváradon.** Silbermann Ignác, nagyváradai elhelyező intézet tulajdonos és pinczér ügynök, mozgalmat indított Nagyvárad pinczérei körében egy pinczérmenház létesítésére, melynek célja elaggott vagy munkaképtelenné vált pinczér karácsonyi ellátása, a végső nyomortól való megóvása volna. Az emberbaráti akció lelkes fogadtatásra talált Nagyvárad összes pinczérei között s csakhamar célját is érte a mozgalom. A pinczérügylet, mint erkölcsi tesztület, magáévá tette a szép eszmét, a nagyváradai vendéglősök is felajánlották segítségüket s ennek következtében már újkor, 1903. január 1-én megnyílik Nagyváradon a legújabb humanitarius intézmény: a pinczerek menháza. Helyisége a pinczér egyesület házában lesz s már lakója is van a menháznak. Január 1-től kezdve három elaggott nagyváradai pinczér kap ingyen lakást és teljes ellátást. Az étkezés ellátását a nagyváradai vendéglősök szolgáltatják, még pedig hetenkénti felváltással.

* **Eljegyzés.** Gesztesi Ödön, tb. városi alszámvévő, Nagyvárad város tisztikarának közszeretben álló jeles tagja, ma, karácsony első napján tartja eljegyzését Nagyvárad egyik szép és kedves leányával, Varga Laura kisaszonynyal.

* **Katonai áthelyezések.** A honvédelmi miniszter rendelete értelmében a cs. és kir. közönségszolgálat tartalékából a m. kir. honvédséghez áthelyezettek:

Vidovich Béla 37. gy. e. főhadnagy a kassai 9. sz. gy. e.-hez. Diamándi József 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Dr. Wawrek Kálmán 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Dr. Bozóky Kálmán 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Falaky Karoly 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Aufricht Alajos 37. gy. e. hadnagy a debreczeni 3. sz. gy. e.-hez. Kohn Hugó 37. gy. e. hadnagy a pécsi 19. sz. gy. e.-hez. Benedek Miksa 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Klie Antal 37. gy. e. hadnagy a szármári 12. sz.

gy. e.-hez. Fenyő Aron 37. gy. e. hadnagy a szabadkai 6. sz. gy. e.-hez. Dr. Sinkai Traján 37. gy. e. hadnagy a szármári 12. sz. gy. e.-hez. Sebő Sándor 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Weiss Ernő 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Radó Dezső 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Vucskics László 37. gy. e. hadnagy a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez. Szigethy Antal 50. gy. e. hadapród a nagyvárad 4. sz. gy. e.-hez.

* **Lezuhant az emeletről.** Magrendítő szerencsétlenség történt Debreczenben a Pavillon-laktanyában. Egy szakaszvezető keresztülesett az emelet vaskorlátján s fejével zuhant alá. Bezúzott fejével eszméletlenül terült el a lépcsőfeljáró alsó fokánál. A szomorú eset úgy történt, hogy az első emelet lépcsőházában többet magával beszélgetett a 13. század szakaszvezetője, Fecsi Lajos. A katonák mindannyian rendkívül jó kedvben voltak, alig várták az ünnepi szkbadságot. Vigaszukat azonban megzavarta egy váratlan szerencsétlenség. Ugyanis a közöttük legvigabban levő Pécsi szakaszvezető örömeiben néhány ugrást tett, de e közben megcsuszott, neki esett az emelet alacsony vaskorlátjának és lezuhant a mélységbe. Pajtásai sápadtan állták körül a vérben fekvő szakaszvezetőt. Fejét teljesen összezúzta. A súlyosan sérült szakaszvezető most a közös hadsereg kórházában élet és halál között vívódik.

* **A »Tiszántul« naptára.** Semmi szellemi és anyagi áldozatot nem kímélve bő tartalom, pompás kiállítású naptárral kedveskedünk a karácsonyi ünnep alkalmából előfizetőinknek. Arra törekedtünk, hogy a naptári részen kívül gazdag szépirodalmi és közhasznú olvasmányokat tartalmazzon az értékes és díszes kötet, amelyet helybeli előfizetőink már tegnap szétküldtünk, míg vidéki előfizetőinkhez a mai postával juttatjuk el. A pompás karácsonyi ajándék tartalma a következő:

Naptári rész.

Nagyvárad régi és új utcáinak elnevezése.
Bán Aladár: Újévre (költemény).
Gyürky Ödön: Sion (költemény).
Ó Szentsege a pápa életrajza (arczképpel)
Dr. Schlauch Lőrincz életrajza (arczképpel)
Pável Mihály életrajza (arczképpel)
Tisza Kálmán életrajza (arczképpel)
Rimler Károly életrajza (arczképpel).

Irodalmi rész.

Dr. Krüger Aladár: Nincs karácsonyfa (költemény).
Kincs István: Uri parasztok.
Dr. Bozóky Alajos: Első keresztény törvénykönyv.
Harsányi Kálmán: Jolánka első levele (költemény).
Mányiné-Prigl Olga: Bizonyosság.
Dutka Akos: Rorate Coeli. Bálban (költemény).
Pálffy Béla: Tündérvár.
Tima: Szülőföldem (költemény).
Helvecz Lajos: Bánat órája.
Ember György: Béka és ökör (költemény).
Ozv. Személyi Kálmánné: Egy égető nőkérdés.

Hantke Emil: A jegyző ur házasodik.
Beaudelaire: Az albatros.
Szabó Ilona: Van Isten.
Kaczvinszky Andor: Garaszat.
Ulferth József: Táviradivatalban.
Mulattató.

Nagyvárad és Biharmegye teljes címirtára.
Országos vásárok jegyzéke.
Hirdetések.

A minden tekintetben sikerült naptárt nem előfizetők is megszerezhetik 1 korona összegért a kiadóhivataltban, vagy Csathó és Társa könyv-továbbá Schmidt Gyula papirkereskedésében.

* **Fzetésk ptele b harmegyei kereskedő.** A pécsi Cridtoren Verein jelentése szerint Kohn D z ó derecskei kereskedő cég fizetése képtelenné lett.

* **Felolvasás az iparos ifjak körében.** Az iparos ifjak önképző egyesületében **Karácsony másodnapján** délután öt órakor előreláthatólag fényes sikerű felolvasó-estély lesz, melynek műsora a következő:

1. Elnöki megnyitó. Tartja **Oser János**, egyl. elnök. 2. Az állatok lelki élete. Irta és felolvassa **dr. Edelmann M.** nyhért. 3. Felolvasás. Tartja: **Ady Endre**. 3. Obsitos. Előadja: **Bereczky László**. Fűzék. Kiss Józseftől. Előadja: **Bóji Juliska**. 5. Dalárda. 6. Dózsa György. Előadja: **Lányi Imre**. 7. Vig monológ. Előadja: **Kovács Erzsike** k. a. 9. Szavaltat. — Előadja: **Oláh Sándor**. 10. Ideges ember. Monológ. Előadja: **Garay József**. 11. Zurbészéd. Tartja: **Nagy János**.

* **Kinevezés.** Ő Felsőge a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére **Bulyovszky János** műszaki tanácsost, **Bulyovszky József** Nagyváradi város volt poigármesterének testvérét miniszteri osztálytanácsosá nevezte ki.

* **Uj napilap a fővárosban.** A fővárosban **Magyar Világ** cím alatt új napilap indult meg. A Magyar Világ felelős szerkesztője **Benedek Elek**, az előfizetési ára egész évre mindössze 8 forint (16 korona), félévre 8 korona, negyedévre 4 korona, egy hóra 1 kor. 40 fillér. Programja erős nemzeti irány, szabadelvűség, demokrácia, a magyarság erősödése, terjedése, az ország gazdasági érdekeiért és a nemzet igazaiért való küzdelem. Kerülni ígér a lap minden botránnyajnaszt, minden izlésteleniséget, léhaságot. Azt is reb-sgeti a fáma, hogy a lap mögött **Bánffy Dzsó** báró áll. A Magyar Világ kiadóhatalma, mely Budapest, a VI. ker., Váci-körút 23. sz. alatt van, kiváratra készséggel küld mutatvány-számot. A Magyar Világ este jelenik meg s így másnap reggel van a vidéken.

* **Legcélzesebb karácsonyi aján-dék** szeretteinknek a könyv, melyet minden kigondolható igénynek megfelelőleg **bolti áron alul** csak **Csathó Gábor** és társa cégénél kaphatni, Nagyváradi, Fő-utca (rég. Bazár-épület.) 68

* Szives olvasóink figyelmét felhívjuk a **Strohmayer Pál** cég mai lapunkban közölt hirdetésére. 350

TANUGY.

Magántanulók vizsgálata.

A nagyváradi kir. róm. kath. tanítók'pzd-nél a magántanulók osztály vizsgálata 1903. január 2-án és 3-án tartatik meg. Jelentkezés 1903. január 1-ig.

Nagyváradi, 1902. december 23.

Az igazgatóság.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi esküdtek. A jövő évi nagyváradi esküdtek névsorát folytatólagosan közöljük a következőkben:

Vaday Ignác gyógyszerész, B. Diószeg. Vaday József, tanító. Vajnovszky József, lakatos. Varga Géza gazdasági, Sarkad. Varró Domokos, kir. főmérnök. Vasadi Péter nyug. tanító, Körösszeg. Váczy Benjámin, fodrász. Váci Sándor tanító, N.-Szalonta. Dr. Várady Miklós ügyvéd, Székelyhid. Váradi Mór, ügyvéd. Dr. Várady Zsigmond, ügyvéd. Dr. Várnai Ferencz, ügyvéd. Vecsey Sándor ref. lelkész, A-szönyvásár. Veres István ref. lelkész, Rév. Véber Sándor tanító, B.-Diószeg. Végh József ref. lelkész, Ér Semjén. Vértesi Andor, tanító. Vicsay István, lakatos. Vincze Károly tanító, B.-Diószeg. Virányi Győző, tanító. Voszka Ferencz, cipész. Vulkán József, lapszerkesztő. Waldmann Márk, ügyvéd. Dr. Wawrek Kálmán, ügyvéd. Weinberger Jakab, malomtulajdonos. Weingartner Andor, gazd. egyl. titkár. Weisz Gábor, szeszgyárigazgató.

Weisz Károly, szabó. Weiserschütz János, ny. főszolgabíró. Widovich Béla, reáltanár. Windisch Márton, városi majoros. Winkler Lajos, tanár. Zakar Ferencz tptári könyvelő, Sarkad. Zathureczky István földbirtokos, Czelezke. Zámory László, kaszinógondnok. Zigre Miklós, ügyvéd. Zih Sándor ref. lelkész, B.-Ujfalu. Zilahy Lajos kir. közjegyző, N.-Szalonta. Zilahi Sámuel, megyei alszámvevő. Zsigmond Ferencz ref. lelkész, Artánd.

Helyettes esküdtek:

Altnöder Vincze, városi számtiszt. András Gusztáv, gazdálkodó. Aufrecht Mór, magánzó. Balogh János, bádogos. Barabás Géza, asztalos. Bathary Imre, magánzó. Batz Endre, v. tb. irodaigazgató. Bauer Nándor, asztalos. Bene István, szűrszabó. Békési Pál, ipartest. aljegyző. Boros Lajos, ács. Brüll Henrik, fodrász. Bumbera Imre, szabó. Buzási József, asztalos. Csátrai István, kereskedő. Csegő János, hentes. Cseprega Miklós, ács. Csordacsics Ferencz, építőmester. Csordás Alajos, kereskedő. Debreczeni Lajos, géplakatos. Diósi Soma, cégfestő. Dukasz Salamon, áruaktár igazg. Elek József, kereskedő. Eberl Kálmán, bádogos. Farkas Imre, kőműves. Farkas József, kertész. Farkas László, kereskedő. Feldmann Adolf, női szabó. Feldmann Izidor, kereskedő. Fenyves József, bizt. hivatalnok. Fleischhacker Hugó, bankpénztáros. Fóris Lajos, hentes. Frisch Manó, fakereskedő. Friss Zsigmond, kereskedő. Fröhlich György, gépész. Gazdag György, építő mester. Gábor István, hentes. Gódeny Sándor, asztalos. Grosz Albert, fakereskedő. Guttman József, építész. Gyagyovszki János, magánzó. Gyuresánszky András, kovács. Hant Frigyes, kereskedő. Hant Gyula, megyei iktató. Hanzly József, szabó. Havasi Zsigmond, mázó. Helfi László, kereskedő. Hillinger Lipót, vendéglős. Hillinger Miksa, vendéglős. Huszár Adolf, kereskedő. Jőrös Ignác, kereskedő. Kalivoda Ferencz, kereskedő. Karaguly László, szabó. Karger Vilmos, kereskedő. Kesztűs János, építő. Kezdő Gyula, asztalos. Király Zsigmond, órá. Kiss Ferencz, kádár. Klein Miksa, kávé. Sz. Kocsis János, szabó. Kohn Dávid, kereskedő. Kovács Ignác, kereskedő. Leitner Lajos, kéményseprő. Leitner László, kereskedő. Leukutza József, asztalos. Lénárd József, kerégyártó. Liptai László, fodrász. Lovas Dániel, szabó. Lukács Antal, asztalos. Lukács István, ékszerész. Ifj. Maricskó János, kőműves. Márkelyi János, fényképész. Márkus Bernát, mészáros. Máthé Imre, borbély. Meskó Simon, szűcs. Mihálovits János, hentes. Mihelfi József, raktárnok. Id. Milibák József, sütő. Moldovány Sándor, kőműves. Molnár Lajos, gazdasz. Morvay Vilibald, kéményseprő. Ifj. Moskovits Mór, gyáros. Munk Gábor, kereskedő. (Vége köv.)

MULATSÁG.

JOGASZBAL. Tegnapi számunkban megemlékeztünk arról, hogy a katolikus jogakadémiának polgár-ága január 10-én fényes bált rendez. A kibocátott meghívó a következő:

A nagyváradi kir. kath. jogakadémia polgársága nagyszámú kis-terpesti Markovits Antalné urnó vedők-ével a joghallgatókat segélyező egyesület javára 1903. évi január hó 10-ik napján a kereskedelmi csarnok összes termeiben **jogászbált** rendez. Kezdeté este 9 órakor. Belépő díj személyenként 5 korona. Karzat-jegy 5 korona. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyújtáz a rendező bizottság.

Rendezőség: Allquad-r Ödön, elnök, Frank Géza alelnök. Szolcsányi Béla alelnök. Moldovány Mihály házvezető. Geczy Imre pénztár. Morvay Zsigmond, elnök. Fényes Ödön, Harinich Sándor, Kaczián Kálmán, Kaczián Kálmán, Lóczy Ferencz, Lukács Ákos, Nasztor József, Patóffy Elemér, Podhraczky Ferencz, Schwariz István, Spos Ernő, Soó Zoltán, Szmely Kálmán, Tolnay László.

A nőgyelet kalikóbálja.

Még élénk emlékezetében van Nagyváradi előkelő társadalmának az a fényes kalikóbált, melyet a b-harmegyei nőgyelet rendezett pár évvel ezelőtt. A nőgyelet báró

Gerliczy Fálíxné elnökő buzgólkodása folytán a jövő hó 31-én ismét rendez a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben kalikóbált, melynek sikere érdekében már most nagy buzgóságot fejt ki a rendezőség. A bálon a hölgyek részén szin, a férfiak kék kalikóban fognak megjelenni.

Otthonbál.

A nagyváradi tisztviselők otthona javára Nagy Ferenczné urnó pártfogása mellett, 1903. évi január hó 17-én, a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben bált rendez. Kezdeté este 9 órakor, a személyjegy 4 korona, család-jegy 10 kor., karzat-jegy 4 korona. Jegyek előre válthatók az Otthon igazgatójánál, valamint a bált pénztárnál. Felülfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség.

A kath. legényegylet bálja.

Meghívó. A nagyváradi kath. legényegylet 1903. január 18-án, a «Zöldfa» szálloda nagytermében zártkörű bált rendez. Személyjegy 2 korona. Család-jegy (3 személyre) 4 korona. Kezdeté 8 órakor.

Rendező bizottság: Dr. Vucskics Gyula elnök. Pálffy Béla, igazgató. Kubler Albert v. elnök. Dr. Szolnok József, I. titkár. Óváry Lajos, ellenőr. Széles Lajos, főpénztáros. Rottensteiner István, II. pénztáros. Ifj. Tóth Lajos, főkönyvtárnok. Sikli József, II. titkár. Papp Ferencz, I. dékán. Kauczil István, II. dékán. Faragó János, főrendező. Morvay Vilibald, v. b. elnök. Lobodka Pál, v. b. jegyző. Arendanczy János, Ifj. Barza József, Bauer Nándor, Fröhlich György, Papp Gyula, Takács Géza, Szabó Imre, Nemes Ferencz.

A körmagyart táncolják: Veres János — Pápa Vilmácska. Kádár János — Nemes Ilonka, Kallay Elek — Meskó Annuska, Csordás József — Kis Karolin, Daka János — Agárdi Juliska, Békési Gyula — Nagy Erzsike, Kendralla János — Oláh Mariska, Ujlaky László — Kis Zsuzsika, Szerencsics Károly — Kauczil Rózsika, Batori József — Vájszman Juliska, Létay József — Bucskay Gizuska, Majer Odön — Kauczil Teruska, Barna Károly — Galló Rózsika, Péter Lajos — Gregovics Zsuzsika, Tatay Sándor — Tóth Rózsika, Bujdosó Lajos — Fraj Annuska. A bált körmagyarral lesz megnyitva.

NYILTTÉR.

!! Karácsonyi vásár !!

Díszművek . . .
Imakönyvek . . .
Költetmények . . .
Képeskönyvek . . .
Ifjúsági iratok . . .

bolti áron alul

csak 68

Csathó Gábor és Társa

könyv-és papírkereskedésében

Nagyváradon, Fő-utca 3.

— (rég. Bazár-épület) —

== kaphatók. ==

Levélpapírok dobozban, emlékkönyvek,

íróasztali készletek és más

irodai cikkekben állandó újdonság.

Szabott árak!

Karácsonyi és ujévi ajándékok legalkalmasabb bevásárlási helye!

China-ezüstgyári raktár

néven új, fényes, régi szükségét pótló üzlet nyílt meg Nagyváradon, a

BÉMER-TÉREN,

(Lukács aranyműves eddigi helyiségében).

A »CHINA-EZÜST GYARI RAKTÁR«-ban

művészi kivitelben és meglepően jutányos áron kaphatók a legmodernebb china-ezüst cz. kkek, leg-hirnevesebb elsőrangú gyárakból. Ezek a cz. kkek ma már alig nélkülözhetők az uri házakban s jutányos áruknál fogva a legalkalmasabbaknak bizonyultak a háztartásban. A legelőkelőbb ilyenmű gyárak remekei vannak felhalmozva a Nagyváradon most létesült china-ezüst raktárban, melynek megtekintésére felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét.

70.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök délután: Baba, este: Kornevillei harangok.

Péntek délután: Czigánybáró, este Czigány panna.

Szombat: Casanova.

Vasárnap délután: Rip-Rip, este: Ocskay brigadéros.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 57.

Bérlet 82. sz.

Ma csütörtökön, 1902. december 25-én:

Délután 3 óraker félhelyárral:

BABA.

Operette.

Este 7^{1/2} óraker rendes helyárral:

Kornevillei harangok.

Operette.

HELYEK: Nagypáholy 7^{1/2} kr., földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr., Kórszék 1 frt 20 kr., Támlászek, 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-16i 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 óraker

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 óraker, vége 10 óraker.

Holnap pénteken, december 26-án:
Délután 3 óraker fél helyárral:

Czigánybáró.

Szinmü.

Este 7^{1/2} óraker rendes helyárral:

Czigány Panna.

Népszinmü.

IRODALOM.

Európa békezevarója.

A külügyi politikai irodalomnak érdekes újdonsága jelenik meg nemsokára a magyar könyvpiacra. Lakos Lajos, Nagyvárad város tb. levéltárnoka, a politikai irodalomnak régi érdemes munkása írta a könyvet, melynek czime *Európa békezevarója* lesz. Ez a nagy tanulmányra való s európai érdeklődésre méltán számot tartó munka felöleli az európai államoknak legújabbkori történetét, alakulását — figyelemmel mindig a nemzetközi viszonyokra és hazánkra. Lakos Lajos régebben megjelent munkái feljogosítanak a reményre, hogy minden ízében eredeti és érdemes munkát nyer a szegényes magyar irodalom legújabb művében is. Volt alkalmunk bepillantani a mű egyes részleteibe — örömmel várjuk annak megjelenését. Ajánljuk a közelebb megjelenő munkát olvasóink érdeklődő figyelmébe. — Az előfizetési felhívást mai lapunkhoz mellékeljük.

Miatyánk könyve.

A karácsonyi könyvpiacra aligha került az idén stilszerűbb munka, mint az a *»Miatyánk könyve«*, mely *Egyházy Agoston és Társa* kiadásában jelent meg. Ez a munka nem a hagyományos diszművek fajtájából való amelyek csak arra jók, hogy nagy formájukból és cifra kötésüknél fogva helyet foglaljanak az ugynevezett művelt családok asztalán. A *»Miatyánk könyve«* csak *pazar és finom kiállítására* nézve diszmű, de tartalmánál fogva arra van hivatva, hogy a valóban művelt olvasónak mindennapi lelki szükségletét elégítse ki. A kiadók valóban szerénytelenség nélkül mondhatják el a könyv előszavában, hogy váliala uk megteremtésén egyesült erővel munkálkodnak a művészi ihlet és a vallási áhítat. A művészet ezáltal tehát a legiztálóbb forrásból merített, a legszentebb tárgyhoz nyult s örömmel konstatáljuk, hogy a próbát teljes siker koronázta.

Szólunk kell mindenekelőtt a szövegről, amelynek föladata az volt, hogy parafrazisa legyen az Ur gyönyörű, örök imádságának. — *Gerely József*, a szövegíró, a ki különben sem ujoncz e téren, pompásan oldotta meg a szokatlan és nehéz föladatot. Az isteni témához gyönyörű emberi változatokat írt. Parafrazisai nem föleresztése, fölhigitása a remek szövegnek, hanem érdekes, megkapó továbbszövése olyan nyelven, mely a legszebb bibliai emlékekből merít inspirációt, melynek fénye és ereje elkápráztatja és megrerdi az olvasót.

A hét kérdés illusztrációi — hét nagy szép kivitelű szinezett kép — nem magyar festő ecsetje alól kerültek ki, minthogy a kiadónak eredeti illusztrációk nem állottak rendelkezésre. *Krsesz József*nek, egy lengyel festőnek képeit használták föl s választásukat fölütte szerencsésnek mondhatjuk. A szláv fajnak mélységes bite s nagy reális érzéke vezette a festő ecsetjét s e képeken az élet esendősége és nyomorusága, ezzel szemben a hit malaszija s az imádság fölemelő, tisztító hatalma valóban megragadó erővel jut kifejezésre. A kiadók azonban még ezzel sem érték be; a képekhez még keretrajzokat is készítettek, a melyek a maguk spirituális finomságával gyönyörűen egészítik ki az illusztrációk nagy reális hatását. A keretrajzokat *Dörre Tivadar* készítette, aki csak régi sikereit gyarapítja ismét. A fába metszést *Morrelli Gusztáv* végezte. O sem szorul külön dicséretre.

A *Stephaneum* nyomdájából kikerült s *egyházmegyei jóváhagyással* ellátott diszmű egész kiállítására ékes tanúságtétel a mellett, hogy a kiadók sem fáradságot, sem költséget nem kimélték, s igazi művészi ambícióval fogták föl érdekes feladatukat.

A nyomdai kiállítás pazar és izléses, bőrkötése mesterműve a könyvkötészetnek s a könyvet a legjobb lélekkel ajánlhatjuk mindenkinek, Karácsonyi, ujévi vagy névnapi ajándéknak keresztény családoknak alkalmasabbat keresni sem lehet. Ára 40 korona.

A *zászlónk*. Most jelent meg a már több-zör ismertetett *Zászlónk* című ifjusági folyóirat karácsonyi száma. A keresztény szellemű, gazdag, előkelő tartalma és modern technikai kiállítású havi lap e számával is bizonyosságot ad életrevalóságáról. Ugy tartalmilag, mint kiállításában izléses, válogatott munkákat ad ünnepi olvasmányul.

Érdekes cikket közöl a mai Bethlehemről. A muzeum jubileumáról és az ünnepi elbeszéléseken kívül az érdekes tudományos cikkek egész sorát adja.

Egyébként álljon itt néhány egyházi kitűnőség véleménye e keresztény ifjusági újságról.

»... kívánom a t. szerkesztőség buzgó munkálkodását óhajtott siker koronázza, mi végből a t. szerkesztőséget és működését főpásztori áldásban részesítem.

Dr. Császka György
kalocsai és bácsi érsek. m. p.

»Az országos értekezlet határozatából a budapesti Mária Congregatio kiadásában megjelenő ifjusági folyóiratot ismerem, helyeslem s annak pártolását a magam részéről is melegen ajánlom.

Majláth m. p. püsp.

»Örömmel üdvözlöm a *»Zászlónk«* ez. keresztény képes lapot, mint a mely a kath. ifjuság szépirodalmi — és ismeretterjesztő olvasmányai között a benne uralkodó váliás és hazafias szellemnél s paedagogiaiag korrekt hangjánál és nyelvénél fogva még tán megérdemli a pártolást. A kegyországomhoz tartozó középiskolák tanártestületeit már is felhívtam, hogy a lapot, mely szép kivitelű és olcsó is, az ifjuságnak melegen ajánlják. Tudomásom szerint ifjak már is széles körben olvassák *»Zászlónk«* s arra elő is fizetnek. Lebegjen ez üdvös vállalaton a Gondviselés bőszeges áldása!

Dr. Takács M nyhért
pépost m. p. Jászóváros.

A házagpótló folyóirat előfizetési ára egész évre 2 korona.

Megrendelhető a *»Zászlónk«* kiadóhivatalában. Budapest VII. kerület Damjanich utca-Mária kongregatióház.

Vasárnap délután. Ily címmel írt könyvet a magyar nép számára lapunknak is kiváló munkatársa, dr. *Helvey Lajos*. Igazi népkönyv, magyar stílusban, a magyar gondolkodásnak megfelelően megírva. Egy falu történetét adja elő, a mely falut előbb a zsidó kereszmáros kizsákmányolt, de aztán a keresztény szövetkezet segítségével talpra áll a nép s győzelemre viszi a katolicizmus zászlaját. Erdekessen megirt történet, a magyar népigaz ismerete, s a magyar fajszeretet érzik minden szóból. Az egész öt összefüggő elbeszélésre oszlik; czimeik: Az ünneprontók. Pál fordulása. A dicsértessék — volt. A főkortes. Vasárnap délután. A könyvet igen izlésesen a Stephaneum-nyomda adta ki. Ára csak egy korona, s tanúságos voltánál fogva melegen ajánljuk a magyar nép sorsa iránt érdeklődők figyelmébe. Olyan könyv, a melyet érdemes a nép közt terjeszteni.

Egy napilap miatt. Budapest egyik kávéházában történt. Teli este, csendes este volt, unalommal teljes. A krajczáros újságok híreit már mind kiolvasták s valami újabb

esemény híre várakoztak az emberek. Bécsben utóvégre nagy dolgok történtek. Ott voltak Széll Kálmán miniszterelnökkel élőkön a magyar kormány tagjai s arról tanácskoztak, hogy lesz-e gazdasági kiegyezés Ausztriával, vagy nem lesz. Olyan kérdés ez, mely a termelő gazdának, iparosnak, kereskedőnek az egzisztenciáját, a sorsját érdekli leginkább. Természetes tehát, hogy ennek a kérdésnek miként való elintézése érdekelt leginkább mindeneket. Ebben az időben lépett be a kávéházba egy lapkihordó mosdván:

— Tessék, itt van a »Hazánk«.

— A Hazánk! — kiáltottak — az legjobban van értesülve a gazdaság-politikai helyzetéről, hisz az a magyar agráriusok lapja. Olvassuk! Egy uri ember azonban magához kapartotta a lapot s leült vele az egyik villamlámpa alá és olvasni kezdte.

— Mi majd várunk — nyugodtak bele a többiek. Az az ur azonban — egy vidéki földművelő — amint elkezdte olvasni Buday Barna, majd Kaas Ivor báró, Bernát István vezércikkét, mindjában belemelegedett az olvasásba. A többiek már türelmetlenül kezdtek s odaküldték hozzá a pénzért, hogy engedje át másnak is a lapot.

— Nem adom — felelte az. — E őször el akarom olvasni Kacziány Géza kritikáját, Magyar Gyula tárczáját, Ordódy Lajos és Mauks Gyula közgazdasági cikkeit. De a belpolitikáról és külpolitikáról az eredeti tudósításokat, a vidéki közéletet, az érdekes hírvetést, a karcolatokat, szóval mindent, mert ami a lapban van, az első sorban minden magyar gazdát, iparost és magyar kereskedőt illet.

Es nem adta oda a lapot. Valóságos zenebona támadt volna az esetből, ha a kávéház elejét nem veszi azzal, hogy rögtön hozatott még husz példány Hazánk-at.

Valóban a Hazánk az a törülmetszett magyar, gazdasági érdekeket védő lap, melynek nem szabad volna hiányoznia egyetlen magyar ember olvasó-asztaláról sem. Magyar eszmék, magyar gondolatok hevítik s ezeknek igyekeznek — még pedig sikerrel — diadalt szerezni. Üldözi az uszorit s mindennemű hatalmu utkapást. A lap felelős szerkesztője Buday Barna, aki mögött a munkatársak egész erős gárdája áll, köztük az ország legelső publicistái. A Hazánk előfizetési ára a Vasárnap című szépirodalmi és a Szövetkezés című melléklettel, valamint a karácsonykor megjelenő díszes kiállítású Agrár albummal együtt egy évre csak 28 korona s megrendelhető a kiadóhivatalban postutalványon, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám alatt.

Magyar Sion. Egyházirodalmi havi folyóirat 1902 évi XII. füzetje. Megjelent december 16-án következő érdekes tartalommal: A kultúra célja. Fischer-Colbrie Ágost dr.-tól. Két világnézet. Pető dr.-tól. Szűz Mária tiszteletének nyilvánulása hazánkban. Krasznayánszky L.-tól. Irodalom és művészet. Rymundi Instr. Pastoralis Eystettensis. Ism. Kereszty V. dr. — Hoberg: Die älteste latein. Übersetzung d. B. Baruch. Ism. Kereszty V. dr. — Pollák István: Erősek és gyengék. Ism. Nyitrai K. — Saraga (ford. Adjtus Secundus): Kath. katekizmus Ism. L. Vegyes közlemények. Tartalom. Előfizetési felhívás.

A Magyar Könyvtár gazdag gyűjteménye ismét két érdekes füzetet gyarapodik a december havi számok által. A 310-ik sz. a nagy belga írónak, Maurice Maeterlinck-nek, a szimbolizmus mesterének új drámáját, a Marna Vaunát adja először a magyar olvasókörözésébe. Maeterlinck új irányának ezt a legszebb termékét, mely a jövő héten kerül színpadra a budapesti Nemzet színházban és amely Abrányi Emilben hivatott fordítójára talált. — A 316-ik füzet különösen a közelebbi magasabb osztályainak diákjai — de meg minden művelt ember számára is — szórakozható és hasznos olvasmányt nyújt. Ez König Dénes Matematikai mulatságok című könyve, melyet előszörval Béke Manó egyetemi tanár látott elő, s mely hivatva van a matematika forcsaságainak szélesebb körben való népszerűsítésére mert könnyed hangon adja elő az algebra és a geometria sok trófiát, vagy főtörő, de alapjában mindig komoly és tanulságos kérdését.

Végül a 313—314 számokban közlésezi a »M. K.« Jules Verne-nek, a tudományos fantasztika nagymesterének leghíresebb regényét, az »Utazás a föld körül 80 nap alatt« címűt, melyet új és igen gondos fordításban Telkes Béla magyarította. — A gyűjtemény minden száma 30 fillér; a teljes új jegyzék, mely a »M. K.« szerzőinek száznál több arczképével van díszítve, kapható minden könyvesboltban, valamint a kiadócégnél: Wodianer F. és Fianál, Budapest, Andrassy-ut 21.

A szász trónörökösne regénye.

— Éjjel érkezett táviratunk. —

Budapest, decz. 24.

A szász trónörökösne kalandjána kérdéses részleteiről értesülünk. Állítólag annak idején maga a trónörökös ajánlotta nejeének a gyermekek mellé nyelvmestert, a francia semmitőszéki bíró fiát.

Az első bemutatkozás után a trónörökösne ellenezte, s azt a kifogást tette, hogy nagyon kecses, s az ilyen ember inkább mával van elfoglalva, mint a gyermekkel. Később mégis engedett a rábeszélésnek, s alkalmazta.

De soha sem ügyelt rá, míg egy reggel a parkban sétálva gyönyörű férfi éneket hallott, s tudakozódott, hogy ki énekel, s mikor megtudta, hogy a nyelvmester, hozzája sietett, s állítólag ettől kezdve fejlődött közöttük bizalmasabb viszony, s csakhamar annyira köztudomásu lett, hogy a trónörökösnek is besugták, de nem akarta hinni, míg egy alkalommal felesége szobájába nyitva, nagyon furcsa állapotban találta nejét a nyelvmesterrel, a kit megakart korbácsolni, de a neje megakadályozta.

Erre a nyelvmestert rögtön elbocsátották, s a trónörökösne bocsánatot kért urától, s ezzel látszólag vége volt mindennek.

Berlin, decz. 24. (Saj. tud. távir.) Berlini értesülések szerint már régóta kísérletezett a szász trónörökösne, hogy megszökhessék, de mind ezideig nem sikerült.

Köln, december 24. (Saj. tud. távir.) Az udvar sajnálja az esetet, de nincs kifogása, hogy a sajtó foglalkozzék vele. Az itteni híresztelések szerint György király ellenzi a válást, míg a berlini és a bécsi udvar mindenkép a válást szeretnék legjobb megoldásul.

Drezda, decz. 24. (Saj. tud. távir.) A trónörökösne szökését már vasárnap este tudatták a királyllyal, aki elájult, s magáhozléreése után mindjárt magához kerette a családot. A beteg fekvő trónörökösnel csak másnap közölték felesége szökését.

Genf, december 24. (Saj. tud. távir.) A megszökött trónörökösne kedvesével, s fivérével, Lipót Ferdinánd társaságában legközelebb a Rivierára utazik, állandó tartózkodásra.

Drezda, december 24. (Saj. tud. távir.) Beszélik, hogy mikor a trónörökös bal esetének híre terjedt, valójában Lipót Ferdinánd főherczeggel párbajozott, s a czombján megsebesült.

A trónörökösne Genfből levelet írt egyik barátjának Münchenbe, s e levélben nyoma sincs amiből az elmeza-

varra lehetne következtetni. Csupán ke-servesen panaszkodik, a bánásmód miatt, melyben a szász udvarnál részesítették. Folyton figyelmeztették, hogy kerülje a tulságos leereszkedést, s e mellett a fő-udvarmester felügyelete alatt állott, a ki oly intencziókat kapott, hogy kísérje figyelemmel őt.

Ezután részletesen leírja szökését. Drezdán és Salczburgon át.

Végül azt írja, hogy közölhet felőle bármit is az udvar, s nem csáfolja meg.

Német ujságok írják, hogy már fél év előtt annyira csivódtak, hogy a trónörökös tetteleg is bántalmazta nejét, I. Lipót Ferdinánd már ekkor unszolta atyját nővére megbízásából, hogy járjon közbe a válás érdekében a szász királynál. A király e közbenjárást visszautasította.

Ez időtől kezdve a trónörökösne teljesen megszakította férjével a házassági viszonyt. Atyjának, s Teréz bajor herczegnőnek keresésére azért visszatért Drezdába. A nyelvmester belga születésű, drezdai körökben abbénak nevezték. A trónörökösne kedvelte egyik fivére csuklyás barát, másik mérnök, szülei elhaltak, örökségét hamarosan elverte. A trónörökösne, Lipót Ferdinánd teljes visszavonultságban élnek, a trónörökösne egyáltalán, a főherczeg ritkán sétál. Egy polgári nővel nemsokára elutaznak. A drezdai udvari káplánt letartóztatták összefüggésben a botránnyal. Lipót Ferdinánd mindég tékoztolt mikor itt lakott, királyunk ellátta pénzzel sokszor, pénz-zavarában gyakran emlegette, hogy őt illeti Orth János vagyona. Lipót Ferdinándnak Genfben utaztában csak 100.000 koronája lehetett.

TAVIRATOK.

Ki lesz a nagyváradi püspök?

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. távir.) Amint jól értesült forrásból jelentik, a nagyváradi püspökség sorsa eldőlt, s az új püspök Smrecsányi Pál szepesi püspök lesz, akit ez ügyben Wlassics tegnapelőtt hosszas kihallgatáson fogadott.

Ongyilkos gróf.

Abbázia, decz. 24. (S. t. t.) Gróf Bethlen István ma reggel agyonlőtte magát, rövid szenvedés után meghalt. Tettének oka ismeretlen.

A kiegyezés.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. távir.) A Magyarország értesülése szerint őfelsége úgy nyilatkozott, hogy a kiegyezésnek rövid idő alatt okvetlenül létre kell jönnie. Beavatottak szerint e nyilatkozat összefügg a macedon kérdéssel, melyet csak közösen oldhat meg Ausztria-Magyarország.

Lipót Ferdinánd lemondása.

Bécs, december 24. (Saj. tud. távir.) Lipót Ferdinánd azon kérését, hogy lemond herczegi rangjáról, s polgári nevet vesz föl, a király teljesítette, csak azt kötötte ki, hogy az Osztrák-Magyarmonarchia területére sohase lépjen.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyvárad, hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyvárad, piacdon 1902. decz. hó 23-ik napján tartott vásárbán eladott természetű termények és élelmi szereknek.

Tiszta buza 14.80—14.40. Kétszeres buza 13.40—12.80. Rozs 12.40—12.—. Arpa 11.20—10—80. Zab 12.—11.60. Tengeri 11.20—10.80. Bor-ó 37.—. Lencse 40.—. Bab 19.—. Koleskása 24.—. Burgonya 5.40. 100 k. ló lángliszt 27.20. Zsemlyeliszt 26.80. F-hér kenyér liszt 26.60. Barna kenyér liszt 24.60. Széna fuvarral 5.40. Szótot szalonna 152.—. 6 kiló zsúp-szalma —.20. 150 dkr. alom-szalma —.12. 1 köbméter búskfa 6.50. Tölgyfa 6.—. Cserfa 6.70. 1 kiló marhahus —.96. 1 kiló öntött gyertya —.80. 1 kiló lámpaolaj —.78. 1 liter ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —.68. Pálnka —.72. Szilvapálnka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kőszó 21.50. 1 mm. nvers faggyú 48.—. 1 mm. olvasztott faggyú 68.—. 1 mm. szappan 48.—. 1 mm. birka gyapju —. 1 mm. magyar gyapju —. 1 htr ó-bor 62.—. 1 htr új bor 34.—. 1 mm. mész 2.30. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm. kendermag 20.—. 1 mm. kőles —. 1 mm. repce —. 1 mm. dió 52.—. 1 mm. mogyoró —. 1 mm. aszalt szilva 40.—. 1 kgr. savanyú káposzta 24.—. 1 kgr. szalonna 1.52. 1 kgr. sertés hus 1.12. 1 kgr. juh-hus —.68. 1 kgr. vereshagyma —.16. 1 kgr. foghagyma —.54. 1 kgr. bors 2.20. 1 kgr. paprika 2.40. 1 kgr. barna kenyér —.22. 1 itr kőolaj —.44.

Forgalmi kimutatás 1902. decz. hó 23-ről. Tiszta buza körübeül 400 htr. Kétszeres buza 100 htr. Rozs 130 htr. Arpa 80 htr. Zab 120 htr. Tengeri 340 htr. Burgonya 120 htr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 230 drb. Félhizott 280 drb. Sovány 100 drb. Süldő 300 drb. Malacz 120 drb. Hizott marha 32 drb. Jármos ökör 268 drb. Felső tehén 140 drb. Borjú 162 drb. Bvaly — drb. Juh és kecske 19 drb. Ló 134 drb.

Marha ártáblázat 1902. d. cz. 23-ről. 1 pár I-ső rendű jármos ökör 600—700 kor. 1 pár II-od rendű jármos ökör 500—600 k. 1 pár III-ad rendű jármos ökör 230—490 k. 1 drb fejős tehén 100—240 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 154—276 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—180 k. 1 drb v-r-s borjú 30—52 k. 1 drb fél éves borjú 32—58 k. 1 drb egy éves borjú 44—66 k. 1 drb két éves borjú 64—168 k. 1 drb hizott sertés 100 kor. kény 98—104 k. 1 pár fél éves sertés 34—40 k. 1 pár egy éves sertés 50—70 k. 1 pár két éves sertés 80—138 k. 1 drb igás ló 150—240 k. 1 pár ökörbőr 40—50 k. 1 pár tehénbőr 26—34 k. 1 pár borjubőr 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

Értéktőzsdé.

Budapest, decz. 24.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamur-nyí	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Sálgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, decz. 24.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab apr.	6.—
Káposzta, repce, aug.	.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. decz. 24-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	97.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/3	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10	—
Magyar keleti va-uti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentési kötvény 4%	98.25
Italmérési jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentési kötvény	98.—

Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	120.50
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	151.—
Osztrák magyar bank részvény	15.45
Magyar hitelbankrészvény	717.—
Osztrák hit-llintezet részvény	678.50
Párisi vista	95.12
29 frankos arany (Napoleon'dor)	1.05
Németbirodalmi márka	117.02
Londoni vista	289.85
20 márkás arany	28.41

A szerkesztőséget felülvizsgálta.

Dr. VUCSKICS GYULA.

80 kr.

UJ!!

80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műorás és látszerész,

Nagyvárad, Nagy-Teleky-utca 41 szm.

Elsőrendű óra javító műhely, hol minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett csak 80 kr-ért javít meg, gyorsan és pontosan.

Továbbá raktáron tart a legjobb gyártmányú fali inga- és zsebórákat.

Egy kitűnő gyártmányú új szekrény óra 1 frt 20 kr.

Egy óra üveg csak 10 kr.

80 kr.

285.

80 kr.

Három magtár

azonnal kiadó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank

Nagy-Teleky-utcai házában. 306

SZILAGYI GÉZA

UTÓDA

műorás, optikus, ékszerraktára,
NAGYVÁRAD, SZENT LÁSZLÓ-TÉR.

Olcsó vásárlási forrás, csakis
szolid kiszolgálás.

Mindenféle arany és ezüst órák.

Arany és ezüst ékszerek hivatalosan fémjelvezve.
China ezüst asztaldiszek és
készletek.

Szemüvegek jó minőségben.

Elismert legjobb minőségű beszélő gép
(grammophon).

Óra- és ékszerjavítások pontos kivitelben igen
olcsó árban.

Ocska óra, aranytörredék becsesrelése
vagy pénzbeni beváltása. 375

Videki rendelvények forduló postával intéztetnek.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
8-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet” 1903. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1905. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékossgot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyereség-osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 1/3 részét 6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Videkítógok a heti fizetéseket postal cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait valamint mindazokat, kik az 1903. január 2-től kezdődő 8-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségükben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) megelőzőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1902. október hó.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
360 igazgatósága.

A 8-ik évtársulat befizetési napjai:

vasárnap délelőtt	9—11-ig.
szombat délután	3—5-ig.
péntek délután	8—5-ig.

A szövetkezetnek ez idő szerint 2500 tagja van, mintegy 50.000 üzletrészeszel.

BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR
váltó-üzlete s zálogház-osztálya.

Van szerencsénk a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy Kossuth-utcai házunkban levő 2. számú bolt-helyiségben

váltó-üzletet
és zálogház-osztályt
nyitottunk.

Váltó-üzletünk és zálogház-osztályunk elfogad
barmily tőzsdéi megbízást

Vesz és elad mindennemű értékpapirokat
és pénznemeket.

Bevált kisorsolt értéket és szelvényeket.

Zálog-kölcsönt nyújt

értékpapirokra 8%.

ékszerekre 12%

kereskedelmi áruk és iparcikkekre

a legelőnyösebb kamattal, már 2 koronától kezdve.

Kivált már elzálogosított értéket és arra a legmagasabb kölcsönt nyújtja, a kamatokon kívül más költség nem számítatik.

Váltó-üzlet és zálog-osztályunk udvari bejárata a kapu alatt balra.

Biharmegyei takarékpénztár.

Az üzletrészek befizetett értéke ez idő szerint az egy millió koronát felülmúlják.

Az intézet fenntartása óra kifizetett lejáró üzletrészekért 1.238.250. kor. nyereség-osztalékért 98.102 kor.

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

169

A tanya valóban köz-el volt, az örömapa gazdasága se volt mese. A lakodalom vígan folyt és csakhamar mindenki mámorosan dülöngélt. Sagloba, mint mindenben, ebben is jó példával járt elől.

Sajátságos szertartás következett most. Az öreg asszonyok bevezették Xeniat a kamrába, és bezárkóztak vele. Sokáig maradtak benn, míg végre visszajöttek és kijelentették, hogy a menyasszony olyan ártatlan, mint egy galamb, mint egy lilium. A gyűlékezést vígan kiáltozott.

— A menyasszony tiszteletével és fenéig üritették a poharait. Az asszonyok tapsolva kiabálták: ugy-e megmonduk! D rék lány a Xenia! A legények dobogták a lábikkal, azután tánczra kerütek, a kezükbe telt kancsót vettek és a kamarajtó előtt a menyasszony egészségére egy hajtasra kiitták. Sagloba maga is tánczra perdtül, nemesi méltóságát pedig azzal mutatta meg, hogy egy egész veder bort ivott ki az ajtó előtt. Azután az örömszülők és a vőlegény anyja bevezették a fiatal férjet a kamrába. Sagloba is velök ment, hogy a vőlegény atyját helyettesítse. A szobában ezalatt esődesedtek a virágok, csak a ház előtt kiabáltak a katonák és az ünnepi kedv emelésére nagyokat lövöldöztek.

A legnagyobb örömrivalgás akkor zúgott föl, mikor az öregek visszatértek a szobába. Az örömapa boldogan ölelte meg nászasszonyát, a legények pedig átkarolták az örömapa lábait, az asszonyok pedig azért masszalták, hogy ilyen tisztának és erényesnek megőrizte a leányát. Sagloba tánczba vitte az örömapát. Ide-oda tiptegtek egymás előtt, a lovag tapsolt, bajlongott, majd hirtelen felugrott és sarkával rugdosta a padlót, hogy a forgácsok csak úgy röpködtek szerte. Nagy verejtékes-ppek gyöngyöztek a homlokán. A többiek követték a jó példát, parasztlegények és a katonák egymással vetekedve tánczoltatták a leányokat. Aki nem fért el a szobában, az udvaron tánczolt. Az örömapa újabb hordókat csapoltatott és végül az egész násznap a ház elé vonult. Minthogy már sötét éjszaka volt, rőzsecsomókat gyújtottak. Az ivás szinte hihetetlen mértéket öltött, a katonák össze vissza lövöldöztek, akárcsak a csatában. Sagloba pirosra gyutadt arczáról csak úgy patkzott a verejték, alig állott a lábán és mit sem tudott már magáról. Körötte mintha ködben uszott volna: látta az ivó alakokat, de ha karóba buzzák akkor se tudta volna megmondani, hogy kik azok. Csak azt tudta, hogy lakodalomban van, de hogy miféle, arra már nem emlékezett. Ah! bizonyosan a Skrz tu-ki és a Heléna lakodalma. Ez a gondolat mind valószínűbb lett e ötte, végre valósággal megrögződött benne ez a fősítés. Ugy örül, hogy kiáltozni kezdett:

— Sokáig élj-nek! Teljesüljön minden vágyuk! és egymásután üritette a korsókat.

— A boldogságra, testvér! A mi kegyelmes herczegünk egészségére! Az egészségünkre! Ah csak a viszálykodás elmúlna már!

Aztán könnyezni kezdett. Mikor a hordókhoz ment, nagyokat botlott, mert a földön úgy heverték az emberek, akárcsak a csatában.

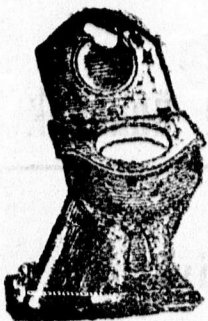
— Ah, Istenem! sopánkodott. Mit nincs már bátor férfi a köztársaságban? Az egyetlen Duntz tud inni meg Sagloba, aztan vége, nincs több jótörku ember! Istenem! Istenem!

Szomoruan nézett a magasba, úgy látta, mintha csillagok kergelőznének és keringőt tánczólnának fönn az egboltozaton. Ezen nagyon elcsudákozott és lámulva és kissé hihetlentül tépelődött.

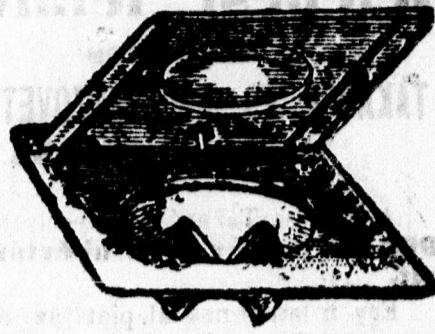
— Hát én vagyok már csak egyedül józan az egész világ-gyetenben.

Azután a föld is elkezdett keringeni és kifordult a lábai alól. Teljes hosszában terült végig a földön.

(Folyt. köv.)

„Plutó“.

A közönséges, vagyis alól nyitott árnyékszékek

okai a legtöbb hülés s az abból eredő számos megbetegedésnek, melyek nem egyszer életveszéllyel is fenyegetnek. Ilyenmü megbetegedések különösen *gyengébb szervezetű* nőknél és gyermekeknél mindennaposak.

E bajoknak csak akkor vehetjük elejét, ha árnyékszékeinket *légmentesen* elzárhatóvá alakítjuk, a mi a legutóbbi időkig csak úgy volt lehetséges, ha vízvezetékekkel ellátott angol closetteket alkalmaztak, a mi azonfelül, hogy módfelett *drága*, a gyakori befagyás s a ház alapfalainak elnedvesítése folytán, különösen csatornázás nélküli városokban, kellemetlen és kockázattal járó dolog is.

Ma már azonban mind e bajok elkerülhetők, az általunk forgalomba hozott, *hires orvosok* véleménye szerint, teljesen megfelelő, kiváló hirnevü, szabadalmazott

viznélküli „PLUTO“ árnyékszék-betétek

alkalmazásával, melyek kiváló előnyei:

1. légmentesen zárnak,
2. teljesen szagtalanítanak,
3. csinosak és mégis olcsók,
4. örökösek, soha nem romolnak el,
5. költözéskor elvihetők,
6. feltétlenül tiszták,
7. viz nem kerül hozzájuk,
8. s így az alapfalak megóvatnak
9. soha nem fagyhatnak be,
10. nem is tömődhetnek el.

— Vidéken lakó uri családok nem is nélkülözhetik. —

Mindez óriási előnyöknél fogva ezen szabadalmazott találmányt minden gondos családapa s kötelességét ismerő házigazda figyelmébe ajánljuk s felhívásra helyben bárkinek lakására szivesen küldünk meg szemlélés végett egy-egy betéttel, vidékre pedig árajánlattal készséggel szolgál.

Megtekinthető Sarkadi József Zöldfa-utczai üzletében is.

Ugyancsak dús raktárt tartunk az általunk kizárólagosan gyártott világhírű nagyváradi érczesengőkből és kettős száncsengőkből, valamint a világhírű Burgmann F.-féle tömszelence tömitésekéből. Készítünk szabadalmazott szivattyuskutákat, a legjobb hangu gazdasági, iskolai és templomi harangokat, Ehrlich Mór cég tulajdonosunk szabadalmát, a hirneves tömlőkapsolókat; gazdasági-, malom- és szeszgyári géprészeket, mindezt olcsón, gyorsan és tökéletes kivitelben, a miről cégünk 57 éves fennállása, számos kiüntetése és hirneve szavatol.

Becsés rendelést kérve, vagyunk

kiváló tisztelettel

Rosenthal és Ehrlich érczárugyár,

Nagyvárad, Szacs vay-utca, saját ház.

Alapitva 1847-ben.

Belépési felhívás!

a filléres
TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET
IV. évtársulatába.

A Filléres Takarékszövetkezet
1903. év január 1-én új évtársulatot nyit.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebb szerű hetenként ismétlődő betétek által a vagyongyűjtést lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok befizetések arányában olcsó kamattal mellett kölcsönöket kaphassanak.

A beiratások a *Leszámloló és Jelző logbank helyiségében* (Bémer-tér Lévay-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendőek.

A vidéki beiratkozók a befizetéseket a postatakarékpénztár útján díjmentesen teljesíthetik.

A beiratkozásnál üzletrészenként 10 fillér beiratási díj fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

Nagyvárad, 1902. október hó. 48

„FILLÉRES”
takarékszövetkezet.

A lejárt évtársulat minden 20 fillér heti befizetés után 31 K. 20 fill. tőkét és 2 K. 60 fill. osztalékot fizetett készpénzben.

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehető.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

Amerikai áruház

Fő-utca,
színházi Bazár-épület.

A közlő

karácsonyi és újévi ünnepek

alkalmára

igen szép és divatos

NÉVJEGYEK

készíttetnek a

Szt. László nyomdában

Szilágyi Dezső-utca 3.

SZŐLŐOLTIVANYOK

szekvany minőségben és európai nemes gyökeres és sima vesszők mélyen leszállított árkon. Oltványok ezek 80-100 forint. Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán, teljes jóállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felelne egy az oda- és visszaz szállítási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbeli szükségletét az én költségemen hazához szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERITÉS.

Gleditschia csemeték és magvak.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, vagy a bekerített részek teljesen kullacsosak maradnak. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékeltek. Bővebb tájékoztatás végett szíves fénynyomatu díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldünk, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap ezrel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartóimat hasznára ne fordítanak, városban, falun, pusztán az adag vagy szegény családoknál egyaránt. Így még azoknak is érdekesen áll, kik rendelni semmit sem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

Diócsemeték.

Kétféle, óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: „Erméltéki Első Szőlőoltvány-Telep. Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 354

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fahérművek és szőnyegraktára,
Nagyvárad, Szent László-tér 1., kishidő.

Bejérat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Karácsonyi vásár!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy vászon fahérmű és szőnyegraktáramban a karácsonyi vásár folyó hó 31-ig tart. Miután cikkeimet ez idő alatt mérsékeltlen leszállított árban árulom, ajánlom e kedvező alkalom kihasználását minden érdeklődőnek.

A karácsonyi vásárral egyidejűleg

nagy szőnyegáru occasiót

is rendezek, melynek megtekintésére a tisztelt vevőközönséget ez uton is meghívom.

Csak czélszerű és maradandó tárgyak kerülnek eladásra.

Kiváló tisztelettel

Strohmayer Pál.

Nagyvárad, Szt László tér. 1.

Előleges jelentés!

E héten a karácsonyi vásár kezdetét vette. Óriási halmaz áruk érkeztek, a melyre bámulatos olcsó árak mellett lesznek eladva.

Minden rőfös-árakban meglepő nagy választék!

Különös figyelmet érdemel:

az a nagymennyiségű selyem-, szövet-, flanel- és barchend-maradékok, a melyek most

eladásra kerülnek

minden elfogadható olcsó árban

18

karácsonyi ajándékoknak

igen alkalmasak!

A közelgő karácsonyi és ujévi
alkalomra
legcélzesebb ajándék
gyanánt ajánlom
saját gyártmányu

czimbalmaimat,

melyek úgy itthon, mint a külföldön el-
ismerést vívtak ki.
Ezeken kívül *dusan felszerelt raktárom*
van mindennemű

HANGSZEREK BEN,

kipróbált jó minőség és előnyös árak
mellett.

Hangszerek javítása saját műhelyem-
ben személyes felügyelettel mellett esz-
közöltetik.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tisztelettel

88

Simon János,

hangszerkészítő

Nagyvárad, Fő-utca 820. sz.

Előnyös részletfizetési feltételek!

Nem létezik
alkalmasabb
karácsonyi
ajándék,

mint egy tőkélet és

phonograph (beszélőgép),

mely az elismert legjobb minőségben Bihar megyében egyedül kapható

Ifj. Sonnenfeld József czégnél

NAGYVÁRAD, Kossuth Lajos-utca 1. szám.

A legjobb és legkelendőbb gépek árai:

70.—, 90.— és 130.— korona.

Óriási nagy választék hengerekben, úgymint: népdalok, katonazenék, operett- és operaénekek
kuplák stb. Egy olyan gép állandó szórakozást nyújt egész családoknak, különösen
a hosszú téli estéken, és legfőképpen falun vagy pusztán. Legérdekesebb a főlvé-
tel, amennyiben bárki a saját vagy másiak a hangját megörökítheti, éppen úgy
bármelyik hangszert. Jó házból való fiu tanulóul felvétetik.

Előnyös részletfizetési feltételek!

Előnyös részletfizetési feltételek!

Előnyös részletfizetési feltételek!

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfedek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
napárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

FLEGMAN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér

Igen tisztelt vevőim!

Szives tudomására hozom, hogy az alant felsorolt cikkeket

e hó végéig tetemesen leszállított árakban árusítom.

Néhány ezer méter fekete
és színes selyemmaradék 50 krtól feljebb
Színes és fekete ruha-
szövetek 20 » »
Franczia himzett batisztok 35 » »

Az összes raktáron levő Tennis-posztó,
szövet és selyemblousok 1.— frttól felj.
Barchet, posztó, cloth és se-
lyem alsószoknyák 1.50 » »
Szörme-Collierek, karmantyuk 1.50 » »

Diszövök és csattok félárban.

Továbbá értesitem a n. é. közönséget, hogy

kész női és leány-felöltő raktáram

dusan van felszerelve és hogy e cikkeket is a rendes áraknál *jóval olcsóbban* bocsátom áruba. — Tisztelettel

Flegman Ármin Nagyvárad, Bémer-tér.

Tennis flanel szép kivitelben 16 kr.	Színes mosó barchettek 17 krtól.	Különösen figyelemre méltó!		Fekete és szí- nes blous sely- mek legújabb kivitelben 60 krtól 4 frtig.	Alkalmi vétel férfi gallér mig a készlet tart 10 kr.
Az ujonnan berendezett női- és gyer- mek confectio raktár.		Dús választék. Eredeti modellek.			
Fehér zsinór és pique barchettek óriási választékban 25—90 krig.	Karácsonyi és újévi nagy- vásár!!				Óriási választék angol női divat kelmékben gyö- nyörű kivitelben
Franczia delai- nek 39 krtól. Valódi prágai keztük 88 kr.	Wallerstein Fülöp Fiai cégénél				Franczia gyapju flanelek, blous és pongvolákok
Vaszon fehér és asztalneműk elismert legelő- vösbb árakban	Fiók üzlet: Nagyvárad, Bémer-tér. Fiók üzlet: Kiszvárd.				Férfi ingok leg- jutányosabb árakban, kézelő 20 kr.
Egy hat sze- mélyes teríték asztalkendőákal 1.20.	Ajánlja a közeledő karácsonyi és újévi alkalomra legalkal- masabb ajándéku, óriási mennyiségben				Csőtömegből vásárolt minde- nemű férfi szöve- tek rendkívül előnyös árakban.
1 veg vaszon 3.90—100 frtig.	szövet- és selyemmaradékokat,				Szőnyeg, függöny igytérítők, flanel takarók a leg- nagyobb választék- ban.
Valódi rumburgi, Iróni és creas vásznak, chroll sifonok nagy választék- ban.	mindennemű divatárukat mélyen leszállított árakban.				Futó szőnyegek 18 krtól 3 frt 50 krig.
Mennyaszóvj kelengyéket r. mek kivitelben készítünk 5000 frtig.	Különösen figyelemre méltó!				Ebédülő szőnye- gek 2 frttól 200 frtig.
az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.		Dús választék. Eredeti modellek.			